

== Velja po pošti: ==
 Za celo leto naprej . . . K 26.—
 za en mesec . . . " 2-20
 za Nemčijo celoletno . . . " 29.—
 za ostalo inozemstvo . . . " 35.—
V Ljubljani na dom:
 Za celo leto naprej . . . K 24.—
 za en mesec . . . " 2.—
 V opravi prejema: mesečno . . . 1-70
Sobotna izdaja:
 za celo leto . . . " 7.—
 za Nemčijo celoletno . . . " 8.—
 za ostalo inozemstvo . . . " 12.—

SLOVENECE

== Inzerati: ==
 Enostolna petitvra (72 mm):
 za enkrat . . . po 15 v
 za dvakrat . . . " 13 "
 za trikrat . . . " 10 "
 za večkrat primeren popust.
 Poročna oznanila, zabvala, smrtni listi:
 enostolna petitvra po 18 vin.
Poslano:
 enostolna petitvra po 30 vin.
 Izhaja vsak dan, izvenredno ne-
 delje in praznike, ob 5. uri pop.
 Redna letna priloga Vozni red.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
 Rokopis se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
 sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun
 poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ograde 26.511,
 bosn.-herc. št. 7563. — Upraviškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 6 strani.

Vilajet Štajersko.

Maribor, dne 1. septembra 1913.

Vilajet Koroško, to je sedaj najak-
 tuelnejši tema v slovenskem časopisju.
 Vsak dan lahko čitate v enem ali dru-
 gem slovenskem listu trpke in ostre
 besede o zatiranju in trpljenju koro-
 škij Slovencev. To je gotovo umestno,
 kajti napeti moramo vse sile, da utrdi-
 mo koroške brate v vsej trdnosti in ne-
 uklonljivosti ter da poučimo širni svet
 o kulturni sramoti, ki jo uganja nem-
 škonacionalna politika na Koroškem.
 Nekaj pa ni prav: mi Štajerci smo
 vsled bratske brige in bratske pomoči,
 ki jo dajemo Korošcem, že skoro pozabi-
 li nase. Z vsemi močmi, ki jih imamo
 na razpolago, skušamo pogasiti ogenj,
 ki ogrožava dom koroškega Slovenca,
 potem pa skoro pozabimo na ogenj v
 domači hiši. Ne da bi pretiravali: tako
 slabo se nam godi, kot se bratom na
 Koroškem; v marsičem smo popol-
 noma enaki trpini. Azijske razmere,
 kakor vladajo pri nekaterih štajerskih
 sodiščih, ne zaostajajo prav nič za koro-
 škimi. In tudi pri železnicah. Koroš-
 ci imajo svoj Celovec, mi imamo svoje
 Pragarsko. Kakor v Celovcu, tako se
 dogajajo na Pragarskem neprestano
 škandali, — ki kriče do neba.

Pred nami leže trije dopisi, ki sli-
 kajo dogodke, ki so se pripetili na pra-
 garski postaji v treh zaporednih večerih,
 predzadnji soboto, nedeljo in po-
 nedeljek, ko so se vozili naši ljudje v
 Ljubljano in nazaj. Poročila smo pre-
 jeli iz popolnoma zanesljivih virov in
 bodo učinkovala brez vsakih komen-
 tarjev zadostno: v kaki drugi kulturni
 državi so slični dogodki nemogoči,
 ker spominjajo preveč na temno dobo
 pocesnih vitezov-roparjev.

Prvo poročilo:

Pragarsko. V soboto pred katoli-
 škimi shodom so si središki Orli, potem
 ko so zapustili vlak iz Ogrskega in so
 čakali na ljubljanskega, ogledali Pra-
 garsko. Ustavili so se tudi pri neki go-
 stilni, ki pa po naključju ni bila re-
 stavracija na kolodvoru. To je bilo za
 Nemca restavratorja Trösterja ogenj v
 strehi. Kot bi trenil, je bilo več mladih
 germančkov okoli nas. Prišli so na
 kolesih za nami ter nas opsovali kot
 se to za pristne germane napram Slo-

vincem spodobi, z: »Windische Roc-
 buben, heil, windische Rocbuben!« Ni
 se nam zdelo vredno odgovarjati tem
 mladim. Eden naših jim je z robcem
 dal znamenje, naj si nosove pobrišejo
 in osnažijo, na kar so, ne da bi se jim
 posrečilo spraviti nas v ogorčenje, od-
 šli. Vsekakor pa se nam je zdelo vred-
 no poizvedeti, kdo da je te germančke
 poslal nad nas. In izvedeli smo vse. Za
 danes samo rečemo: Restavrator Trö-
 ster, železniški uradnik Kaiser in zna-
 ni Kirchar, ali mislite, da ne vemo, da
 so bili med onimi, ki so nas izzivali,
 vaši sinovi? Slovenska javnost naj iz-
 ve, da restavrator Tröster ni za las
 boljši kot njegovi pobratimi pragarski
 vsenemški uradniki. Razlika med nji-
 mi je samo to, da napadajo železniški
 uradniki Slovence javno, Tröster pa
 deluje napram Slovincem tajno. Za te-
 ga gospoda pa imamo že toliko mate-
 rijala nakopičenega, da, ako ga le za-
 čemo razkrivati, potem bodo Slovenci
 pač znali ceniti vljudne poklone Trö-
 sterjeve in njegove restavracije. Kak-
 šen bodi naš odgovor na germansko
 sramotenje, ni potreba razglasiti in
 Trösterjeva hiša si ga lahko misli.

Drugo poročilo:

Pragarsko. V nedeljo zvečer, ko se
 nas je več Orlov, udeležencev katoli-
 škega shoda v Ljubljani, vozilo skozi
 Pragarsko proti Ptuj, so prišli za na-
 mi, ko smo prestopali v ptujski vlak,
 železniški uradniki Flecker, Novak
 Wieser in poštni uradnik Heu ter so
 nas na vse mogoče načine izzivali.
 Uradnik Flecker je neko damo, ki je
 počenjanje uradnikov opazovala, po-
 zval: »Geben Sie dem Kerl (Orlu) eine
 Watschen auf meine Verantwortung.«
 Norčevali so se ti gospodje iz nas in
 našega kroja ter nas dražili s tem, da
 so si delali medsebojne opazke, kakšne
 vrednosti so naše čepice itd. Ko se je
 pa vlak začel pomikati, je klical urad-
 nik Kircher za nami: »Jetzt schiebt
 ihr, windische Bagage, heraus, wenn
 ihr Courage habet!« To vsenemško iz-
 zivanje in psovanje Slovencev na naši
 slovenski zemlji od strani nemških
 uradnikov beležimo v poglavje nemške
 kulture na Spodnje Štajerskem. V oči-
 gled teh krivic, ki se nam dogajajo od
 dne do dne na naši zemlji in to od lju-
 di, ki uživajo našo gostoljubnost, ape-
 liramo na merodajne kroge, da napra-
 vijo red. Glasno povemo celemu svetu,
 da se na naši zemlji ne damo od niko-

gar zaničevati in psovati, najmanj pa
 od ljudi, ki spadajo v blaženo Prusijo,
 ne pa na postajo Pragarsko za urad-
 nike.

Tretje poročilo:

Pragarsko. Ko smo se v ponedel-
 jek zvečer udeleženci katoliškega sho-
 da — med nami več Orlov — vračali iz
 bele Ljubljane skozi Pragarsko, so nas
 tamošnji nemški železniški uradniki
 Kirchar in Pivon, nadalje poštni urad-
 nik Heu, izzivali s kričanjem ter nas
 končno ozmerjali s: »Heil, ihr windi-
 schen Hunde!«, »Feiglinge!«, »windi-
 sche Rocbuben!« itd. Pribijemo, da smo
 se obnašali popolnoma mirno in nismo
 sploh ničesar povzročili, kar bi postop-
 panje navedenih uradnikov opravičilo.
 Nezasišeno postopanje teh uradnikov
 nas je razburilo do skrajnega. Ko bi
 vlak ravno ne bil odpeljal, bi bilo čisto
 gotovo še prišlo do spopadov. Seveda
 bi bili zopet mi Slovenci, kakor se je
 na Pragarskem že prigodilo, tepeni,
 suvani in končno spravljani pod ključ.
 Nemško časopisje pa bi kričalo v svet
 o našem počenjanju in hvalilo pesti
 nemških razgrajčev. Tokrat seveda
 niso bili vsi železničarji enakih misli,
 kakor njih višji, ki bi naj bili nižjim
 uslužbencem v zgled. Obsojali so grdo
 vedenje svojih višjih ter kritizirali njih
 neolikanost napram mirnim potnikom,
 ki so plačali vozne listke s svojim de-
 narjem in zakrivilo edino to, da so se
 kot katoliški Slovenci udeležili katoli-
 škega shoda v Ljubljani. Vsenemškega
 psovanja, izzivanja in zasramovanja ne
 maramo vtakniti mirno v žep. Apelira-
 mo na gospode poslance Piška, Bren-
 čiča, dr. Korošca in druge, naj blago-
 volijo ukreniti vse potrebno, da nastane
 na postaji Pragarsko enkrat že red,
 ker škandali kot izzivanje in psovanje
 mirnih slovenskih potnikov od strani
 vsenemškega uradništva se vršijo na
 tej zloglasni postaji dnevno.

Nemškonacionalna sirovost.

Zopet moramo beležiti dogodek, ki
 priča, da stoji spodnještajersko nem-
 švo in nemškutarsvo v znamenju po-
 cestnega tolovajstva. Komaj je minilo
 teden dni po nemškonacionalnih ju-
 naštvih ob priliki otvoritve novega
 dravskega mostu, že so se pripetila no-
 va divjaštva pobesnelih nemškonacio-
 nálnih petelinov.

Ko so se včeraj okrog šeste ure

zvečer vračali hočki in slivniški Orli
 od Robičevega pogreba na treh vozo-
 vih skozi Radvanje proti domu, so bili
 pobalinsko napadeni. Radvanjski »Ver-
 schönerungsverein« ali nekaj takega je
 imel v gostilni Laufer v Radvanju ne-
 ko veselico. Mimo se pripeljejo na ma-
 lih koleseljih Orli. Bili so popolnoma
 mirni in niso dali, kakor nam zatrjuje-
 jo Nemci-očividci, niti najmanjšega
 povoda za izzivanje. Prvi voz je pustila
 nemška druhal, ki se je zbrala ob vho-
 du Lauferjevega gostilniškega vrta, še
 mirno mimo. Drugega je sprejela s hu-
 ronskim »pfuj«-vpitjem in sramote-
 njem. Tretjemu je zastavila pot, usta-
 vila konja in navalila na naše fante.
 Na vozu so bili trije Orli in kočijaž.
 Ker so imeli nacionalni divjaki ogrom-
 no večino, bilo jih je krog 30, so ime-
 li seveda veliko korajžo in so hoteli na-
 še Orle preteptati. Ti so se seveda bran-
 ili, toda velika večina bi jih bila go-
 tovo zmogla, če bi ne bili posegli vmes
 nekateri razsodnejši in poštenji Nemci.
 Cel napad je bil tako sramoten, poni-
 ževalen in pobalinski, da je ogorčil celo
 prave Nemce. Ti so se postavili za naše
 fante, preprečili nadaljnji pretep in
 omogočili, da se je voz odpeljal dalje.
 Med prvimi, ki so vsled tumulta prihi-
 teli z vrta, je bil baron Roßmanit. Ko
 je videl tolovajsko junaštvo »platten-
 bruderjev«, je vskipel v opravičenem
 srd in prišel je širiteljem nemške la-
 žikulture praviti take, da si jih gotovo
 ne bodo zapisali za ušesa. Razen baro-
 na Roßmanita so ogorčeno zavrnilo
 divjaške napade še nekateri drugi
 treznejši nemški Mariborčani, ki so v
 najostrejših besedah obsojali tako po-
 četje. Zlasti jih je moral slišati nek
 nemški dijak, ki se kot »nemški inteli-
 gentni akademik« ne sramuje na tak
 način dajati duška — svoji kultur-
 nosti.

Vsled nastopa barona Roßmanita
 in drugih, so se, kakor že rečeno, pre-
 prečili hujski izgredi, vendar pa je bilo
 že to, kar se je zgodilo, tako sramotno,
 da je mnogo ljudi ogorčenih in vzneje-
 voljnih zapustilo veselico. Imeli smo
 priliko govoriti z Nemcem-očivid-
 cem o tem dogodku. Gospod je rekel:
 »Das sind ja Gauner, Raubritter, Plat-
 tenbrüder. Man muß sich tatsächlich
 schämen, daß man mit solchem Gesin-
 del zu einer Nation gehört!« Krepka
 sodba, pa pravična.

LISTEK.

Oče ogrskih Slovencev.

Naš narod na Ogrskem je brez ime-
 na. Slovaki, Srbi, Hrvat, vsem
 se prisloja njih ime, le za naše ljudi ni
 imena, čeprav jih še prebiva okrog
 70.000 v mejah ogrske države. Temu na-
 rodu brez imena je zadnje dni meseca
 avgusta umrl njegov oče, ljubljeneč
 ogrskih Slovencev, dr. Ferencz Iva-
 noczy, častni kanonik sombotelske
 škofije in dekan na Tišini.

Slovenci na štajerskem bregu Mure
 dobro poznajo Tišino. Kot otroci, še
 majhni prleki v hodni robači in širokih
 brgušicah smo gotovo vsako leto pre-
 brodili deročo Muro in šli po lončarske
 izdelke v Tišino. Na Tišini je cvetela
 domača lončarska obrt, vsaj za naših
 let, četudi še sedaj ni docela izumrla.
 Zahteva radgonskih Nemcev, da se jim
 ustani keramični šola, se opira z naj-
 večjim poudarkom na domačo lončar-
 sko obrt v sosednjih ogrskih selih. Ku-
 pevali smo na Tišini ročke, vrče in po-
 sebnosti tišinske putre so slovele. Iz njih
 smo pili svojo mladost.

Iz Tišine je dobival skozi zadnjih
 20 let slovenski narod na Ogrskem svo-
 je veselje do življenja. V župnišču na
 Tišini je bival mož, na katerega je vsak

ogrski Slovenec zrl z uprav nedosežnim
 spoštovanjem. Ta mož je bil dr. Iva-
 noczy. Spoštovan od vseh strani, za
 razmere na deželi visok cerkveni dosto-
 janstvenik, gnotno ugodno situiran.
 Vsi enaki ljudje se povečini izgube v
 mažarskem morju in se sramujejo je-
 zika in običajev svojega ljudstva. Dr.
 Ivanoczy je ostal zvest svojem uboge-
 mu ljudstvu v slovenski »krajini«, ž
 njim je spoštoval isti jezik, iste šege in
 isto vero, čutil je eno s svojim ljud-
 stvom, ljudstvo z njim eno. In tembolj
 se ga je oklepalo naše ljudstvo, ker je
 videlo, da se ne oklepa nevrednega.
 Kristalna je bila čistost njegovega zna-
 čaja, neizčrpna njegova plemenitost na-
 sproti bližnjemu, globoka njegova ver-
 nost in pobožnost.

Župnišče na Tišini je bilo zadnji
 čas ognjišče slovensko-narodnega po-
 kreta na Ogrskem. Kdor se je izmed di-
 jakov, bogoslovcev in duhovnikov, v
 prejšnjih časih tudi starejših učiteljev,
 čutil narodnega, isti je našel na Tišini
 svojega pokrovitelja in očetovskega
 svetovaleca. Ob tem ognjišču se je grel
 tudi znani pisatelj ogrskih Slovencev
 Stevan Kühar, ob njem se je rodilo tudi
 glasilo mladega katoliškega pokreta
 med ogrskimi Slovenci, Marijinega Li-
 sta (Neotepeno poprijeta Marija Devi-
 ca). Tudi koledar, ki baje v velikem šte-
 vilu pohaja med slovensko ogrsko ljud-
 stvo, se ima le dr. Ivanoczyju zahvaliti

za svoj začetek in obstanek, kajti dr.
 Ivanoczyju se je posrečilo, da je tudi
 svoj ordinariat prepričal o potrebi ta-
 kega koledarja in da ga sedaj tudi
 vlada mora z mrkim očesom pripu-
 štati.

Dr. Ivanoczy je bil najprej profesor
 na sombotelskem bogoslovju, leta 1893
 je postal plebanuš na Tišini, kjer je
 ostal do svoje smrti dne 29. avgusta
 1913. Skraja je imel mnogo sitnosti za-
 radi svojega narodnega prepričanja,
 vlada se je trudila dokazati mu »pan-
 slavizem«. Zato je bil dr. Ivanoczy skra-
 ja na Tišini zelo previden, toda nikdar
 boječ in protinaroden. Polagoma je
 rasteel njegov ugled in vpliv v celem
 okraju tako visoko, da se mu zadnji
 čas tudi vlada ni upala blizu, četudi je
 še vedno rada vohunila za dr. Ivanoczy-
 jevim panslavizmom.

Na Ogrskem je samo med katoliško
 duhovščino najti narodnočutečih mož.
 Pred leti smo s prijatelji obhodili tudi
 protestantovske župnije. Toda zaman.
 Vsi pastirji so madžarovi in večinoma,
 ker študirajo v Jeni, tudi šovinistični
 nasprotniki vsega, kar je slovanskega.
 Niti pri enem pastorju nismo mogli
 zaslediti trohice narodnega prepriča-
 nja, dočim med slovenskimi katoličani
 tudi v narodnem oziru vrlo deluje
 majhna dr. Ivanoczyjeva šola.

Slovenski živelj na Ogrskem ne iz-
 umira. Lepa in rodovitna je zemlja,

na kateri prebivajo naši ogrski bratje,
 ljudstvo milega in mehkega značaja, a
 mi drugi Slovenci se brigamo premalo
 za ta kos naše zemlje in našega naroda.
 Sedaj je umrl temu ljudstvu tudi nje-
 gov oče, dr. Ivanoczy. Bil je vrl mož, ki
 zasluži, da tudi slovenska javnost po-
 stoji ob njegovem svežem grobu in se
 hvaležno spomni njegovih zaslug.

Uporniki.

Poljski spisal Artur Grušceki, poslove-
 nil dr. Leopold Lénard.

(Dalje.)

VIII.

Prihod stražnikov je vsaj nekoliko
 osladil popu grenkobo radi bega upor-
 nikov, o katerih je tako za trdno priča-
 koval, da jih bo mogoče vjeti in na kar
 je zidal svoje nade na povišanje.

Vedel je, da se tudi v jeseni vrše
 romanja in nič manj številna, kot spo-
 mladi. Po stari navadi se bodo zopet
 zbrali na shode, toda takrat se bo do-
 bro pripravil in ako se mu jih ne po-
 sreči vjeti, jih bo vsaj zadržal, da ne
 bodo mogli v Ležajsk.

Za enkrat je sklenil z veliko sloves-
 nostjo in krasoto praznovati v cerkvi
 Veliko noč, da bi privabil vernike in
 zatemnil z zunanjim lišpom katoliško
 praznovanje, ki se je vršilo pred enim
 tednom.

H katoliškemu shodu.

Zborovanja slovenskih odsekov.

SOCIALNO-USTAVNI ODSEK.

Nato poroča

dr. Adlešič

skrbni za zdrava stanovanja.

Človek preživi v svojem stanovanju več nego polovico svojega življenja. Naravno je, da najbližja okolica, v kateri se človek giblje, vpliva ne samo na telesni nego tudi na duševni razvoj posameznika. Stanovanje, njegova ureditev in položaj vplivajo v veliki meri na človeški značaj.

a) Prvi pogoj za dobro stanovanje je, da je zdravo. Stanovanje mora imeti dovolj zraka in svetlobe. V srednji Evropi se zahteva za prebivalca 4 m² stanovanjskega prostora pri višini nadstropja 2-50 m do 3 m, torej 12 do 15 m² zraka. Glede svetlobe se zahteva, da mora biti površina, oziroma vsebina okna 1/10 do 1/12 tal.

Daljnja higijena zahteva je, da mora biti soba prezračljiva, da jo obseja solnčni žarki. Stanovanje mora imeti tudi od zunaj svež zrak; zato se ne sme tiščati hiša k hiši, oziroma preveč približati hiša do hiše; zahtevajo se prostore ulice, velika dvorišča itd.

Kjer niso izpolnjeni vsi ti pogoji, tam je stanovanje kal ljudskih bolezni. V prvi vrsti pride v poštev jetika. Ta je najbolj razširjena tam, kjer so slaba in nezdrava stanovanja, lahko bi jo nazvali stanovanjsko bolezen.

Profesor Rauchberg je preračunal statistično število jetičnih na Dunaju; primerjal je dva okraja: prvega in drugega, prvi je sedež bogatejših, drugi pa delavskih slojev. Našel je, da stoji število bolezni v prvem okraju napram onemu v desetem okraju v razmerju 1 : 2 in umrljivost 1 : 4.

Na Angleškem so primerjali umrljivost v velikih mestih z umrljivostjo v takozvanih vrtnih mestih; pokazalo se je statistično, da znaša umrljivost pri odraslih na vsakih 1000 ljudi 15-9, pri otrocih pa 145. V vrtnih mestih nasproti temu pri odraslih 4-8, pri otrocih pa 4-8 ali 75 do 80-2. Gotovo pridejo tukaj v prvi vrsti v poštev ravno zdrava stanovanja, ki povzročajo toliko manjšo umrljivost pri odraslih, posebno pa pri otrocih.

Slabo stanovanje ima tudi v npravnem oziru dalekosežne posledice za poedince in družino in družbo.

Tesnega, temnega in zaduhlega stanovanja nihče ne ljubi. Kdor je nanj navezan, se ga po možnosti ogiblje. Zato išče raje zabave in razvedrila v gostilni in drugod. S tem se razvija in posteljuje pijanstvo z vsemi žalostnimi posledicami.

Žalostnejša je še slika, če je navezana na tako stanovanje družina. Oče, mesto da bi v prostem času hitel med svoje, gre rajši v gostilno, kjer popiva svoj tedenski zaslužek, družina pa strada doma. Družinsko življenje je v takem slučaju uničeno za vedno. Zamejmarja se vzgoja otrok, ki so večinoma prepuščeni sami sebi in svoji usodi in zaidejo v slabe družbe.

Statistično je tudi dokazano, la so taka tesna in mala delavska stanovanja najdražja. Takozvani Svabov zakon dokazuje, da odpade na najemnino tuj višji znesek, čim manje je stanovanje. Mali delavec, ki stanuje v prav tesnih prostorih, plačuje svoje stanovanje najdražje. On plača dobro četrtino, včasih celo tretjino svojih dohodkov samo za stanovanje. Takozvani srednji stanovi pa plačujejo svoja stanovanja približno z eno šestino svojih dohodkov.

Na Dunaju so izračunali, da je na Ringu, kjer so velike lepe hiše z lepimi svetlimi in prostornimi stanovanji, 1 m² stanovanjskega prostora, oziroma 1 m² stanovanjskih tal veliko cenejši kot ista količina v najmanjših stanovanjih.

Odkod to pride?

Znano je, da je največje pomanjkanje dobrih delavskih stanovanj, to je stanovanj z dvema stanovanjskima prostoroma. Ker je vpraševanje večje kot ponudba, so cene toliko višje. Neradi zidajo, ker imajo raji trdne stranke, zato pomanjkanje ravno pri nižjih slojih.

Kaj povzroča draginjo stanovanj?

Kdor hoče graditi hišo, naj misli najprej na stavbni svet. Navadno se čujejo pritožbe: Bi že zidal hišo, če ne bi bil svet tako drag. Kdor nima toliko kapitala, da bi si nabavil za lasten denar stavbišče, se ne upa zidati hiše.

Draginjo stavbišča pa povzroča največ prekopavanje zemljišč. Špekulanti pokupijo svet na onem delu mesta ali trga, kjer upajo, da se bo v doglednem času zidalo. Svet drže nekaj časa v svojih rokah, potem ga parcelirajo in oddajajo z velikanskimi dobički. Včasih zidajo nalašč par hiš na tistem svetu, da jih nekoliko cenejše oddajo in privabijo s tem stanovalce na dotični del mesta.

Zato je prvi pogoj stanovanjske politike, da naša mesta, trgi in industrijske občine pokupijo po možnosti same svet, kjer se bo v doglednem času širilo mesto, trg in bo nastala potreba po dobrih stanovanjih. Tudi če vzame mesto posojilo v ta namen in pri prodaji posameznih parcel po nabavni ceni, bo prišlo zemljišče, oziroma stavbišče veliko ceneje kot v tem slučaju, če se še naprej pusti zasebna špekulacija z zemljiščem.

Naši kraji bi morali iti pri tem po zgledu nemških mest, ki imajo po eno četrtino ali celo polovico ali še več mestnega sveta v svojih rokah in s tem regulirajo cene zemljišč.

Kar velja za mesta, velja še v večji meri za industrijske kraje, ki jih je še več v naši domovini, ki trpe še bolj na stanovanjski bedi kot prebivalci naših mest. Gre se tukaj v prvi vrsti za naše delavce po industrijskih krajih.

Če kdo, potrebuje ravno naš delavec zdravega stanovanja.

Pa tudi naše kmečke občine so poklicane skrbeti za stavbni svet svojim ljudem. Morda je na prvi pogled stvar čudna in neizvedljiva. Pa ni.

Znano je, da trpe na pomanjkanju delavcev, zlasti naši kmetje. Nihče ne bo bit danes kmetijski posel ali delavec, vsak hoče čimprej obogateti v mestu

ali Ameriki in postati svoj gospod. Če bi pa takim nesamostojnim kmetiskim poslom bilo omogočeno priti doma v domačem kraju do samostojne eksistence, če bi doma imel priliko postati gospodar in družinski oče, potem ne bi mu prihajalo vedno na misel mesto in Amerika.

Če bi si naše občine nabavljale svet in ga oddale potom stavbinske zadruge takemu kmetiskemu poslu, da si doma zgradi hišico in vrtiček, bi ga s tem priklenile na domačo zemljo. Ker je na kmetih od spomladi do jeseni do brega zaslužka, je brezdomno, da bi taki delavci lahko izhajali in preskrbeli svojo rodbino. V zimskem času pa bi jim dala dela domača obrt.

Tako bi šla rešitev stanovanjskega vprašanja na deželi roko v roki z rešitvijo poselskega vprašanja.

Nekatere občine so že napravile poizkus, ki se je dobro obnesel.

Poleg stavbišča nedostaja posamezniku tudi potreben kredit, da bi si mogel postaviti lastni dom. To velja zlasti za naše kmetiske delavce in posle, za naše industrijske delavce in obrtnike in uslužbence po mestih. Kdor je priden in delaven, si v nekaj letih prihrani nekaj stotakov, toda to še nikakor ne zadostuje za lastno hišo z vrtom za bivališče cele družine.

Zato je treba tem takozvanim malim ljudem seči pod roko s kreditom. To se lahko zgodi s pomočjo stavbinskih zadrug.

Za kredit zadrug samih pa je poskrbljeno z državnim fondom iz leta 1912. Ta državni fond ima namen, prevzeti za stavbinske zadruge poročila, in sicer za tista posojila, ki potrebujejo poročila, to je za druge hipoteke. Na prvo mesto, to je do 50 odstotkov, se dovoli posojilo pri vsakem zavodu, čez 50 odstotkov vrednosti pa dá zavod posojilo le proti posebnemu jamstvu; tako jamstvo pa daje zadrugam navedeni fond, in sicer do višine 90 odstotkov. Ostalih deset odstotkov mora imeti pa že tisti, ki gradi hišo sam.

Torej je za kredit zadostno poskrbljeno. Treba je le ustanoviti stavbinskih zadrug po naših mestih in industrijskih krajih, pa tudi po deželi, da se omogoči tem potom do lastne eksistence kmetijskim poslom in tako utrdi tudi kmetijski stan.

Povdarjati pa mi je še eno socialno zahtevo, s katero se moram obračati na naše denarne zavode.

Če vzame zadruga kredit za prve hipoteke po navadni obrestni meri, potem je njeno delovanje v prid svojih članov jako oteženo. Pomisliti je, da dela edino s kreditom; posojilo vzame za svet, za stavbo itd. Pri višini tekoče obrestne mere bi zadruga teško zmogla svoj socialni posel.

Zato morajo stavbinske zadruge podpirati pri njenem človekoljubnem delovanju naši denarni zavodi, posojilnice in hranilnice, banke in zavarovalnice. Posebno mi je omeniti še Nezgodne zavarovalnice v Trstu, ki se pri njej nabirajo ogromne vsote našega slovenskega denarja. Ta denar mora priti zopet našemu ljudstvu v prid.

iz tisoč in tisoč malih in žuljavih rok se nabirajo zlati studenci v naših zavodih. Zavedajte se tega, gospodje in dajte svoje rezerve zopet žuljavim rokam v prid, da si pribore lažje do stojno in vredno stanovanje. To bo najlepše narodno delo, ki bo ohranilo sveže sile našega naroda.

Naj še omenim zgled iz Nemčije. Nemški zavarovalni zavodi proti nezgodam so le do leta 1905 dali stavbinskim zadrugam na razoplogo 151 mil. mark.

Danes vlada na stanovanjskem trgu zasebni kapital. Kapitalist je največji egoist, brez srca je in le ena želja ga preveva: pomnožiti svoj kapital. Zato izrabi stavbo do skrajnosti. Kjer je ugodna prilika za odajo stanovanj, kjer se lahko vse odda v najem radi pomanjkanja stanovanj, tam pusti kapitalist, da se stlačijo njegovi najemniki v vseh prostorih njegove hiše, da ta le več nese.

V resnici je slika mnogih stanovanj po naših industrijskih krajih jako žalostna: temne in zaduhle luknje so, v katerih se ubija sveža sila delavskih slojev. Danes naša javnost tega toliko ne ve, niti ne čuti; naši javnost je treba ostrejšega opomina, je treba kake hude nalezljive bolezni, da jo vzdrami toliko, da se začne zanimati za stanovanjsko vprašanje naših delavcev.

Proč s tako rezerviranostjo in mrzlostjo! Naši avtonomni zastopi, pred vsem občine naj čim prej ustanovijo poseben urad za nadzorstvo stanovanj. Potem pa naj v resnici tudi izvedejo nadzorstvo s pomočjo zdravniškega in stavbnega izvedenca. Prepričan sem, da se bo pokazalo pri nas, kar se je pokazalo tudi drugje, da bodo morali zapreti mnogo teh stanovanj iz zdravstvenih ozir in pripraviti gospodarje do tega, da bodo take brloge popravili in pripravili za prava človeška stanovanja.

Takemu uradu se naj pridruži še urad za rešitev sporov, izvršajočih in stanovanjskega razmerja. Ti spori so nebrojni in kalijo hišni mir in razjedajo družinsko srečo sto in sto družinam. Povzročajo prepogoste selitve, o katerih pravi pregovor: enkrat pogoreti ali dvakrat se preseliti. Vzrok so tudi dolgotrajnemu sovraštvu in drugim pravdam.

Zato je nujna potreba, da se uvedejo obligatorni stanovanjski pravni uradi pri občinah, to velja pred vsem za mesta in trge, ki bodo definitivno reševali take spore, čim cenejše in hitreje.

Ker sem že pri naših zastopih, obračati se moram še posebej na en zastop, to je na naš deželni zbor in odbor, ki nam dela deželne postavave.

Ravno stavbena tehnika je daleč prehitela naše zakonodajstvo. Naši stavbeni predpisi so tako zastareli, da podražijo stavbe za 20 do 30% ali še več. Kolika je tukaj izguba narodnega premoženja, ki se pozna zlasti pri revnejših slojih, pri malih ljudeh.

Zato ne smemo odlašati niti trenutka. Nemčija in druge države so že storile svojo dolžnost in z novimi stavbenimi predpisi omogočile stavbe, ki

Obenem je sklenil iti po vasi kot katoliški duhovnik in blagosloviti po hišah jestvine s primerno molitvijo.

Zvečer istega dne je rekel djaku, ko je kot po navadi prišel k njemu, z očitajočim glasom:

»Fjodor Pjetrovič, danes pri slovesni maši si pel, da so ušesa bolela.«

»Kaj morem jaz za to, batjuška,« je odvrnil ponižno, »rad bi bil pel bolje, toda ni bilo pevcev.«

»Tvoja reč je, da jih poiščeš.«

»Ot, z velikim trudom in letanjem sem dobil štiri dečke.«

»Kje je pa drugih šest?« se je začudil pop.

»Eden na polju, drugi pri delu...«

»Pri vstajenju morajo biti vsi... zapovej jim!«

»Dobro, batjuška, toda moja krivda ne bo, če ne pridejo.«

»Menda ne bom jaz tekal okrog,« je pop zaklical jezno, »za to si ti tukaj.«

»Potrudil se bom, batjuška.«

»V cerkvi mora biti čisto, vse v redu, prah obrisan, svečniki očisti, vse se mora svetiti, kakor na sprejem arhijereja.«

»Hm... imam dva dni časa, to bo dovolj.«

»V soboto popoldne te bom potreboval, pojdeva blagosloviti po vasi.«

»Hm... treba jim povedati, da bodo pripravili mize z jestvinami.«

»Ni treba, začela bova pri pisarju

* Pravoslavni škof.

in županu, tako naju bodo vsi zagledali, a ti skrbni za red v cerkvi.«

»Dobro, batjuška.«

Drugi dan je nastal pomladanski vihar in silen veter je odtrgal del preperele strehe s katoliške cerkve. Toda v soboto se je razvedrilo in, kot po navadi v topli spomladi, se je zemlja hitro posušila.

Ljudje so se veselili vremena, ker je bila lepša pot na shod v ponedeljek v Ležajsk, kamor so se odpravljali številno iz Tesne v nedeljo zgodaj zjutraj.

Tudi pop je smatral sobotno lepo vreme za dobro znamenje, oblekel se je v vijoličasto rjaso in kapo, velel djaku vzeti košek za darove in odšla sta v vas.

Ker sta pisar in župan stanovala precej daleč od cerkve, se je peljal k njima s konji, potem je pa poslal konje nazaj in vstopal po vrsti do občinskih mož in do drugih koč.

Sprejemali su ga jako hladno, vsaka gospodinja mu je s kislim obrazom dala nekaj jajc v košek, bogatejše so pa poiskale najmanjši kolaček in obdarovale ž njim popa.

Po vrsti se je približal novi beli koči z lepimi gospodarskimi poslopji in vprašal djaka:

Kdo tu stanuje?

»Martin Šelog... pravoslaven, toda nikdar se nisem videl v cerkvi.«

Pop se je delal, kakor da ne sliši, ter si je mislil, morda ga pridobim, ako stopim k njemu, biti moram z vsemi in nobenega izključevati,

Komaj da sta prestopila z djakom vrata na dvorišče, se je prikazal pri hišnih vratih Šelog, mlad, čeden kmet, jasnih las in polti, morda tridesetleten.

Pop ga je pozdravil po rusko, on se je pa naredil, kakor da bi ga ne razumel in rekel po poljsko:

»Hodim v katoliško cerkev, v koči nimam nič za vaju.«

»Pomolil bom,« rekel je pop razdraženo in se mu približal.

Šelog je pri teh besedah zaloputnil za sabo vrata in rekel z nasmehom:

»Nisem se pripravil za vajin sprejem... pridita raje drugič.«

Pop je z grdim pogledom pogledal nanj, zabolet ga je zaničevanje, da ga niti v koči ne mara pustiti, obrnil se je in rekel jezno:

»Bog te bo težko kaznoval, ti zakrknjeni grešnik!«

»Grešnik sem res... toda v koči vaju vseeno ne pustim,« zamrmral je in zaprl vrata.

»Kako se imenuje ta?« je vprašal pop jezno.

Djak je povedal ime in priimek, pop si je vrezal v spomin.

Stopila sta v nekaj koč in slednjič sta obstala pred hišo Malinovega, katerega je pop že poznal, ter je imel ž njim sodnijsko zadevo radi škode na polju.

Vedel je, da je upornik, toda hotel je poskusiti svoj vpliv in ugled.

V izbi je našel Malinovega s hčerjo in ženo. Pozdravil jih je po rusko, kar

so sprejeli molče; potem je nadaljeval v istem jeziku:

»Kakšni kristjani ste, da ne odgovarjate na božjo besedo?«

Molk.

»Ali ste oglušeli in onemeli?« zaklical je po poljsko.

»Niti eno niti drugo,« odvrnil je gospodar mirno, »toda nismo razumeli vaših besed.«

Pop je pogledal po njih in rekel z zaničljivim nasmehom:

»Čudno, da ne razumete jezika naših svete cerkve... Ne hodite v njo, toda povem vam, da bom prisilil vas in vse upornike, da boste hodili v cerkev in delali pokoro.«

»Brez vsake sile pojdemo vsi v našo cerkev,« je odvrnil Malinov resno.

»Nisem prišel na razgovor,« je rekel pop zaničljivo, »Kje so vaše jestvine, da jih blagoslovim?« se je obrnil k gospodinji.

»Ni bilo za kaj kupiti, ker smo plačali kazen za naše brate,« je odvrnila suho.

»To je bila pravična kazen in po zasluženju trpite, ker dajete potuho odpadnikom in upornikom.«

Malinov je popolnoma mirno poslušal te besede, kar je še bolj razdražilo popa in vprašal je s strogim glasom:

»Zakaj ni pri vas ikone v kotu, celo moliti ne znate.«

»Pri nas ni te navade,« je odvrnil gospodar mirno.

so 30% in še več ceneje, kot jih je moglo sežidati pri nas.

Omeniti mi je še načina stanovanja.

Začetkoma so ljudje delali svoja stanovanja po svoji potrebi in po svojem lastnem okusu. Stanovanje je bilo izraz ljudskega mišljenja, slika njegovega značaja.

Danes je narobe, danes vpliva stanovanje na mišljenje in čuvstvovanje človeka, tvori mnogokrat njegov značaj, njegovo usodo.

Začetkoma si je človek napravil stanovanje sam, danes je navezan v največji meri na produkcijo stanovanj od strani velikega kapitala. Danes mora večinoma človek vzeti to, kar mu pripravijo drugi; temu mora podrediti tudi svoje potrebe, temu prilagoditi svoje naziranje, skratka, zadovoljiti se mora z danimi razmerami.

Raditega je malo zadovoljnosti ravno s stanovanjem. Ne glede na veliko draginjo, ki se kaže ravno na stanovanjskem trgu vedno bolj in bolj, je stanovanje tista potreba, ki jo človek v svojem in družinskem interesu nikakor ne more in ne sme omejiti. Kajti slabo in nezdravo stanovanje je majhnejša kal bolezni.

Stanovanja pa človek ne more in ne sme velikokrat izpreminjati.

Poleg vsega tega je človek najbolj srečen takrat, ko more sam svojim potrebam urediti primerno stanovanje, ko more istega prilagoditi svojemu mišljenju, ko postane stanovanje zunanji izraz njegovega značaja. Človek je takrat človek in srečen, če more sam odločevati svoje delovanje, stvariti lastno okolico in milje.

Zato je cilj moderne stanovanjske politike: pripomoči vsakemu posameznemu človeku oziroma družini do lastne hiše, lastnega doma.

Zato mora biti in ostane postulat moderne stanovanjske politike: pomoč uradniku, obrtniku in delavcu, kmečkemu poslu do lastne hiše z vrtom, do lastnega doma.

Sprehod po svetu nam bo dokazal, da je ta misel uresničljiva, izvedljiva.

Pojdimo v obrtne kraje in mesta Nemčije, ne veš, ali si prišel v mesto ali v vas! Enodružinske hišice z vrtom in lepim nasadom pred hišo; to vidiš v okolici vsakega mesta. Poglej na Anglesko! Ista slika! Moderno mesto se izpreminja v vrt z družinsko hišo sredi tega vrta!

Kar je izvedljivo drugje, je tudi pri nas. Brez odloga pojdimo med ljudstvo in zanesimo tja ideal: lastni dom na domači zemlji, rodni grudi. Vzgojimo našega človeka za ta ideal. Temu naj posveča najboljše moči svoje mladosti, svojega moškega dela.

Vzgojimo varčnost v ljudstvu in ljubezen do starih idealov, na katere so prisegli naši predniki: ljubezen do lastne zemlje, do lastnega doma na lastni zemlji. Če bo ta ideal trepetal pred očmi našemu mladeniču, ga nam ne bo ugrabila nima tujina. Naš narod bo poživljen s svežo silo naše mladine in bodočnost nam je gotova.

Nato so se sprejele sledeče

resolucije:

Zdravo stanovanje je prvi pogoj telesnega zdravja in нравnega življenja za poedinca in družino. Današnja preskrba s stanovanjem je nezadostna in

»Toda bo in biti mora,« je zaklical ježno, takoj se je pa premagal in odvrnil mirneje: »Če tudi nimate pripravljenih jestvin za blagoslov, vendar nočem, da bi ostali brez molitve in blagoslova.«

Pri teh besedah je odprl knjigo in rekel z dvignjenim glasom:

»Perehrestjesja!«

Ko je pa videl, da stoje nepremično, jih je pogledal ježno in prečital molitve, a samo djak je odgovoril:

»Amin!«

Ko je pop zaprl knjigo, je rekel s pridigarškim glasom:

»Bog je potrpežljiv, toda kadar je mera upora in greha polna, kaznuje strašno in brez usmiljenja.«

Malinov je ravnodušno sprejel to grožnjo, na kar je pop stisnil pesti v brezsilni jezi in šel iz koče.

V druge koče je vstopal že nerad, obstajal je v njih malo in ni vzkipeval jeze, ako je našel vrata zaprta, a mizo nepokrito. V spominu sta mu ostala samo Martin Šelog in mračni a ravnodušni Malinov.

V nedeljo so od zgodnjega jutra glasno peli zvonovi pravoslavne cerkve, toda župljani niso hoteli, torej je tudi pop čakal s slovesnim opravilom, dokler se ne zberejo ljudje.

(Dalje.)

Prekrižajte se!

Amen.

predraga. Draginja povzroča predvsem zasebna špekulacija z zemljiščem, slab kredit in zastarelo stavbeno pravo.

Zato zahteva slovensko-hrvatski katoliški shod:

1. Občine, zlasti mesta in trgi naj nabavijo svet v neposredni bližini mesta, trga, ki ga bodo dajala v najem stavbinskim zadrugam, ki bodo skrbale za zdrava in ceno stanovanja poedinca in družinam.

2. Občine, zlasti mesta in trgi naj ustanove urad za nadzorstvo stanovanj in mirno rešitev sporov, izvirajočih iz stanovanjskih razmer.

3. Posojilnice, hranilnice, zavarovalnice in banke naj dajejo stavbinskim zadrugam cen kredit, da pride dobiček ljudskega denarja zopet istemu v korist.

4. Stavbinske zadruge naj zidajo po možnosti enodružinske hiše z vrtom, ki so pogoj mirnega in srečnega družinskega življenja, v industrijskih krajih in mestih naj zidajo tudi domove za moške in ženske.

5. Zakonodajni zastopi naj čimprej uvedejo nov stavebeni red, da bo odgovarjal modernim tehničnim in higijenskim pridobitvam.

NOVI SOLNOGRAŠKI DEŽELNI PREDSEDNIK.

Dunaj, 1. septembra. Uradno se objavlja, da je za deželnega predsednika na Solnograškem imenovan dr. Feliks pl. Schmitt - Gasteiger, sekčni načelnik v notranjem ministrstvu.

BARON SKERLECZ.

Zagreb, 1. septembra. Baronu Skerleczu se zdravje hitro vrača in bo še tekom tega tedna zapustil sanatorij, nakar bo takoj nadaljeval pogajanja s hrvaškimi strankami.

GALIŠKI DEŽELNI ZBOR SE NE SKLIČE.

Krakov, 1. septembra. Glasom obvestil »Nowe Reforme« se gališki deželni zbor celih pet let ne bo sklical, ker centrum in podolska konservativna stranka sploh ne privolita v kakršnokoli volilno reformo za deželni zbor.

SEDEM IN POL Odstotno POSOJILNO PRAŠKEGA MESTA.

Praga, 1. septembra. »Česke Slovo« poroča, da je praška mestna občina pri asekurančnem zavodu sladkornih industrijev najela 1.800.000 K posojila proti 7 in pol odstotnim obrestim in 2 odstotno amortizacijo.

KOLERA.

V Bosni.

Sarajevo, 1. septembra. Stanje dne 30. avgusta je bilo naslednje: Vsega vkup 24 bolnikov, 2 sumljiva slučaja, 3 okrevajoči in 3 smrtni slučaji.

Na Ruskem.

Odesa, 1. septembra. Ker se je v Chersonu pojavila kolera, se je za vse od ondi prihajajoče potnike in njih prtljago odredila stroga preiskava.

NA DUNAJU NI NOBENE NEVARNO-STI.

Dunaj, 1. septembra. Stanje solunškega trgovca Arona Pardo, ki je, kakor znano, na kolero obolel, se je tako izboljšalo, da je vsaka nevarnost radi kolere izključena. Isto velja o možu, ki je še v preiskavi.

NEMIRI NA KITAJSKEM.

Peterburg, 1. septembra. Peterburška brzojavna agentura poroča iz Šangaja: Vladne čete so danes zavzele Nanking. Vstaši so skozi južna vrata ušli.

PANAMSKI PREKOP.

Panama, 1. septembra. Zadnje barijero panamskega prekopa na strani proti Tihemu oceanu so včeraj razstrelili. V torek se razstrelili tudi zadnja plast na atlantskem koncu prekopa.

Protest proti regnikolom.

V ponedeljek ob 8. uri zvečer je bil v tržaškem »Narodnem Domu« otvoren protestni shod, ki ga je sklicalo politično društvo »Edinost«, da zavzame stališče k zadnjim odlokom namestništva glede regnikolov v javnih službah. Nasprotniki sicer trdijo, da se v Trstu razen »štirih slovenskih agitatorjev — odvetnikov« nikdo ne razburja radi regnikolov, a na shodu v ponedeljek zvečer je bil zbran takorekoč ves slovenski Trst. Konstatiralo se je, da tako ogromne udeležbe morda ni bilo že leta in leta pri kakem slovenskem shodu. Tokrat je ljudstvo pokazalo, da se zaveda, kaka šiba božja za Trst je Italijan izza črnožoltih obmejnih kolov.

Reči se mora, da bi bilo v interesu dobre stvari veliko umestnejše, če bi se bil shod vršil mirno in povsem dostojno, a pojdi pravit razburjenemu ljudstvu, ki mu jemljejo kruh, naj bo

obzirno in finih manir! Med izvajanjem tržaških govornikov odvetnika Rybača, odv. koncipienta Kisovec, tajnika Mraka, žurnalista Škrlija i. dr., so zborovalci dajali duška svojemu ogorčenju nad ono kliko v Trstu, ki tišči domačine v kot in pušča tujce h koritu, pri tem pa seje javnosti pesek v oči z lažljivo besedo: Trst — Tržačanom! Zlasti Kisovec je s svojo jekleno besedo s številkami dokazal, kam pojdemo, če bodo regnikoli še nadalje tako poplavljal avstrijske obmejne dežele, iz katerih morajo domačini tujcem na ljubo v tujino.

Shod je bil zelo živahen, da, viharjen je bil včasih tako, da ni nič zalegla avtoriteta predsedujočega odvetnika Slavika.

Sprejeta je bila ostra resolucija proti regnikolom, ki jo ponese deputacija k vladi, zahtevajoč, da — izginejo iz Trsta regnikoli.

Po dve uri trajajočem shodu je hotela množica demonstrirati, a policija je nakano preprečila.

Balkanski dogodki.

BULGARSKO-TURŠKA POGAJANJA.

Berolin, 1. septembra. »Voss. Ztg.« poroča iz Carigrada: Ministrski svet se je včeraj posvetoval o temeljih za pogajanja z bulgarskimi delegati, ki imajo v torek dospeti semkaj. S turške strani bosta pogajanja vodila najbrže Osman Nizami paša in Rešid paša. Tu goje najboljše nade na skorajšen uspeh pogajanj in so prepričani, da bo Bulgarija privolila v vse turške zahteve. O bulgarskih protizahtevah tu še nič ne vedo. (Privatno se govori, da Bulgarija predlaga mejo, ki bi šla nekako 8 km vzhodno od Enosa, bi sledila Marici, tako da bi reka sama ostala Bulgariji, ki hoče po njej vpeljati paroplovbo, bi tekla do Odrina, ki naj ostane turški, kolodvor pa naj bi pripadal Bulgariji, odtod pa se naj meja obrne na vzhod do Midije in sicer naj Lozengrad ostane bulgarski.)

Berolin, 1. septembra. »Voss. Ztg.« poroča iz Carigrada: V poučenih krogih se trdi, da sta se doslej Turčija in Bulgarija sporazumeli le glede Odrina, ki ga je Bulgarija odstopila Turčiji. Vse drugo, kar poročajo listi o novi meji, so zgolj ugibanja. Zato tudi pri tako splošno mnenje, da bodo pogajanja hitro končana, dasi si obe stranki želita brze rešitve. »Ikdam« je celo tako pesimističen, da misli, da bo Bulgarija stavila take zahteve, da bo, ako bi se pogajanja ponesrečila, lahko odgovornost zvalila na Turčijo.

ITALIJA POVSOD NA VRHU.

Rim, 31. avgusta. »Tribuna« priobčuje pogovor svojega poročevalca z bulgarskim poslanikom Rizovom o direktnih pogajanjih med Turčijo in Bulgarijo. Rizov je izjavil, da je dejansko prejel oficioelno obvestilo o teh pogajanjih. Dostavil je, da misli, da je direktna pogajanja, zahvaliti italijanski politiki. Italijanski poslanik v Carigradu Garroni, ki živi v Turčiji velike simpatije in ima velik vpliv, je jako uspešno deloval in si pridobil mnogo zaslug za sedanjí položaj. Ker uživa Italija tako v Carigradu kakor v Sofiji velik ugled, oziroma popolno zaupanje, je lahko svetovala na obeh straneh in dosegla tudi popoln uspeh. Rizov je izjavil, da smatra direktna pogajanja za najboljše pot v dosego konkretnega cilja. Upa, da se doseže odkritosrčen in trajen sporazum. Kar se tiče mejnega vprašanja, je Rizov mnenja, da bi se Odrin lahko priznal Turčiji, samo odrinski kolodvor bi moral radi zveze z Dedeagačem ostati v bulgarskih rokah. Bližnje sosedstvo obeh narodov v Odrinu bo le pospešilo in utrdilo medsebojno prijateljstvo, saj Bulgarov in Turkov nič bistvenega ne loči in bi v skupnem delu lahko dosegli lepe vspehe.

PORTA ODKLANJA LONDONSKI MIROVNI SKLEP.

Dunaj, 1. septembra. »Russische Rundschau« poroča iz Peterburga: Glasom semkaj došlih vesti se Turčija brani ratificirati v Londonu s Srbijo sklenjeni sporazum, češ, da je bila ta pogodba sklenjena s celokupno balkansko zvezo, ki je danes ni več.

ALBANSKA MINISTRA PRI GROFU BERCHTOLDU.

Dunaj, 1. septembra. »Albanska korrespondenca« poroča: Zunanji minister grof Berchtold je danes popoldne sprejel albanskega ministra za zunanje zadeve Muffit-beja in albanskega pravosodnega ministra Bogo. Šlo je za vprašanje albanske južne meje. O poteku avdience se je Muffit bej izrazil tako: Pogovor z grofom Berchtoldom je veljal v prvi vrsti vprašanje o pripadnosti mesta Argyrokastro. Pojasnili smo

ministru etnografsko, zgodovinsko in gospodarsko plat tega vprašanja in razložili, da bi izguba tega mesta Albaniji vsekala nezaceljive rane. Grof Berchtold, ki je z največjim zanimanjem sledil izvajanjem in pritrdil našim preprečevalnim dokazom, je zagotovil popolno podporo avstro-ogrsko vlade. Vračamo se potolaženi v domovino.

KRVAVE DEMONSTRACIJE PROTI DR. DANEVU.

Bukarešta, 1. septembra. Oficiozna »Epoca« je od neke iz Sofije dospele politične osebnosti dobila obvestila o krvavih demonstracijah proti dr. Danevu v Sofiji. Minulo sredo je gruča vojakov obkolila Danevovo hišo, razbila vsa okna in streljala iz revolverjev. Vojaki so skušali hišo porušiti in so vpili: »Smrt izdajalcu domovine!« Druga gruča vojakov je zasedla bližnji most, da bi policiji odrezala dohod. Prihitela policija ni mogla ničesar opraviti in je morala priti na pomoč konjenici, ki je pod poveljstvom generala Boteva s sabljami napadla demonstrante in jih več ranila. Generala Boteva je zadel strel iz revolverja in ga smrtno ranil. Končno se je posrečilo upostaviti mir in red. Daneva ni bilo doma.

SRBSKI KRALJ ODLIKOVAL MAJOR RESCA.

Belgrad, 1. septembra. Kralj je rumunskemu ministrskemu predsedniku Majorescu podelil veliki križ reda Belgale orla.

SRBSKI GOSTJE V AVSTRIJSKIH KOPALIŠČIH.

Belgrad, 1. septembra. Tekom tega tedna pride princ Gjorgje v Karlove vari v svrhu daljšega zdravljenja; vojvoda Putnik pride na oddih v Gleichenberg.

ČRNOGORSKI PRINC MIRKO NA POTOVANJU.

Trst, 1. septembra. Črnogorski princ Mirko, ki se je na svojem potovanju ustavil tukaj, se je včeraj popoldne v avtomobilu peljal na izlet v Portorose; popoldne se je na parniku »Grof Wurmbrand« odpeljal v Benetke.

Primorske vesti.

p Iz Trnovega pri Kobaridu. Nekdo piše v tržaški »Edinosti« z dne 15. avgusta 1913 v 225. številki, da odpor Trnovcev proti gradnji nove državne ceste v okrožju trnovskih klanecv ne bo imel nobenega uspeha. Obžalovati je, da dopisnik ne razume, zakaj so Trnovci proti sedanjemu načrtu, in smelo trdimo, da bi tudi dopisnik v našem slučaju in v našem kraju gotovo enako postopal. Zdaj namreč gre državna cesta, kar je povsem pravilno, skozi vas Trnovo, a prihodnja bi šla skoro četrt ure nad vasjo in bi bili Trnovci popolnoma izolirani od vsakega prometa. Cesta po novem načrtu bo stala najmanj 10.000 kron več, kakor bi stala po načrtu, ki ga predlaga trnovsko županstvo in ker bi bili tudi po našem načrtu še boljše odpravljeni klanci kakor po državnem, ni vzroka, da se gospod dopisnik tako huduje nad Trnovci, ki nočejo nič drugega kot enakopravnost in zasiguranje svojega obstoja.

p Ne v laške šole! Vsako leto z začetkom šolskega leta se prične od strani tukajšnjega kamorškega »Giornaletta« tudi lov na slovansko deco. Tudi letos si ta list prizadeva slovanskim staršem dokazati, da je v Avstriji laški jezik edinozveličavni. Lahi so pač v tem oziru do pičice taki kakor Nemci. Oboji vabijo z nepopisnimi izmišljotinami slovanske starše, da bi jim zaupali svoje najdražje in ono, kar tvori prihodnost našega naroda. Lahi kakor Nemci se dobro zavedajo, da jim ne odide niti en otrok v kakšno slovansko šolo, zato tudi pri svojih somišljenikih ne izgubljajo mnogo besed. Obojim se gre le za to, da pridobijo kolikor mogoče večje število slovanskih otrok, dobro vedoč, da so renegati potem njihovi najhujši in najstrupenejši bojovníki. Starši slovanskih otrok bodo zato vedeli, kaj jim je storiti.

p V vojno luko je priplula v ponedeljek nemška križarica »Breslau«. Tujo vojno ladjo je pozdravila naša vojna ladja »Mars« s streli iz topov. Tudi s tukajšnjega grada se je oddalo predpisano število strel v pozdrav, nakar je tuja vojna ladja odgovorila istotako s streli. Nemške vojne ladje se gibljejo v naši vojni luki popolnoma prosto. Ali ne kaže morda to preveč zaupljivosti od naše strani. Sedaj se nahajate v naši vojni luki dve nemški križarici.

p Huda ura v Trstu. Takega naliva kakor v nedeljo jutro proti 6. uri Trst že leta in leta ni doživel. Kake tri četrt ure je bilo obzorje tako čudno zelenkasto-rumeno-rdečkasto in tako motno, da se je zdelo, da je izbruhnil v bližini kak vulkan, kojega pepel se meša

z ognjenim odsevom bljuvajočega kraterja. Ploha je bila silna, vmes pa je padala toča in grom in blisk sta motila grozno monotonijo hude ure. Voda je napravila po nižje se nahajajočih skladiščih precej škodo. Čez dve ali tri ure pa je sijalo najlepše sonce.

— Otok v morju. V petek popoldne je zapazil neki finančni stražnik v Lovranu, da plava na morski površini ob obrežju otrok, ki se mora vsak čas pogrezniti. Ker sam najbrže ni znal plavati, je poklical stražnik delavca Jožefa Scautamburla, ki je potegnil otroka iz vode. Gospod Nikolaj Pegan, ki je bil k sreči na licu mesta, se je takoj potrudil za otroka in je z umetnim dihanjem rešil pet let starega Antona Cucariča.

Dnevne novice.

— Dr. Ivanoczy. V Tišini na Prekmurjem je umrl dekan in č. kanonik dr. Ferencz Ivanoczy (Franc Ivanovič). Rajni je bil velik slovenski rodoljub in organizator ogrskih Slovencev. Natančneje o rajnem prinašamo v podlistku, ki ga je spisal dr. Korošec. Dr. Ivanoczy je umrl pretekli petek ob treh popoldne v 55. letu svoje starosti. Posebne zasluge si je pridobil z raziskovanjem in popisovanjem zgodovine Slovencev na Ogrskem in še pred kratkim je osebnost prinesel g. dr. Grudnu mnogo dragocenega zgodovinskega gradiva. Pogrešali ga bodo zlasti naši Prekmurci, ki so z njim izgubili svojo največjo in skoraj edino narodno oporo. Svetila vzornemu rodoljubu večna luč!

— Pazite na narodne noše! Kar smo pred meseci dejali, se je dne 24. avgusta zgodilo. Naše prekrasne narodne noše so dale katoliškemu shodu največji sijaj. Ponosni smo lahko na to armado zavednih mož in fantov, žena in deklet. **Sedaj pa je dolžnost vseh nas paziti, da se zbrane narodne noše ne poizgube, da ostanejo za vse slovesne prilike in da se število narodnih noš še pomnoži!** Cujemo, da bodo razni agentje nabirali in kupovali po deželi narodne noše, da bodo izvajali ljudem te dragocenosti z raznimi lažmi in pretvezami. Ne verujte nikomur, ki hoče kupovati narodne noše, zapodite izpred svojih pragov vsakega takega človeka. To, kar je lepo, je lahko za nas lepo, s tem, kar je naše, se postavimo sami! Vsi, ki berete te vrstice, opozorite svoje prijatelje in znance, naj narodne noše ohranijo, naj nanje pazijo in kjer jih nimajo, naj jih po starih vzorcih napravijo. Prodati pa ni treba niti ene narodne noše! — Slovenska Straža.

— V spomin posvetitve ljudstva Brezmadežni je pripravljali odbor za katoliški shod v proslavo tega zgodovinskega trenutka hrvaško-slovenskega katoliškega shoda založil velike podobe, na katerih je na levi strani prekrasna trobarvna podoba Brezmadežne, na desni pa v velikih črkah besedilo posvetitve ljudstva Brezmadežni. **Te velike podobe naj bi v spomin na ta dogodek visele po vseh naših društvih, v vseh naših župnih in županskih uradih, v vseh šolah, pa tudi po privatnih hišah.** — Podobe so pravo umetniško delo, trajne vrednosti, ki bodo v kras vsakemu domu. — Te podobe so po 1 K in se naročijo na naslov: **Priljubljeni odbor za katoliški shod, Ljubljana, Ljudski dom.** — Razširimo povsod ta trajni spomin na hrvaško-slovenski katoliški shod!

— K romanju na Bismarckov grob tudi letos vabi svoje zveste stari nepoboljšljivi Schönerer. Vsako leto pelje svojo četo na grob tega vsenemškega malika. Radi tega se v Avstriji seveda nihče ne vznemirja, kar je popolnoma v redu. Če bi se le na isti liberalni način otreli tudi strahu pred slovanstvom.

— Vojaške stvari. Namestna asistentka zdravnika v rez. dr. V. Stockmayer in dr. Franc Starnik od 4. domobranskega polka v Celovcu sta imenovana za asistenta v rezervi. Stotniku Rudolfu Praxmarerju 27. pešpolka je podeljen vojaški službeni znak III. razreda za častnike. Pohvalna dekreta od c. kr. domobranskega ministrstva sta dobila: Stotnik Evgen Bregant 4. domobranskega pešpolka v Celovcu v priznanje krepke in odločne pomoči za rešitev dveh oseb iz vode; rezervni poročnik Avgust Belohlavek 5. domobranskega pešpolka v priznanje mnogoletnega, uspešnega pospeševanja tovariških ustanov. — Umrl je praporščak Oskar Gallo 96. pešpolka (10. avgusta v Kamniku).

— Raziskavanja v dolenskem Krasu. V teku letošnjega poletja so se vršila po Prezidskem, Loškem, Ribniškem, Dobropoljskem, Kopanjskem in Loškem polju ter po dolini Krke hidrološka in geološka raziskavanja. Izmed raziskanih objektov je bil posebno zanimiv vodopad v 74 m globoki Ziglovi v Mali Gori med Ribnico

in Dobropoljem, dve ledeni jami v Veliki Gori med Ribnico in Loškim Potokom in prahistorična najdba okostja nekega rogarja, najbrže losa. Za razjasnjenje hidroloških zvez Kopanjske Doline z nad njo in pod njo ležečimi kraji: Slivnico, oziroma Ložem in Krko, se je izvedlo nekaj barvalnih poizkusov, ki so se z uspehom posrečili. Udeleženo »Društvo za raziskavanje podzemskih jam v Ljubljani« je potom dolenske sekcije od pomladi do pretečenega tedna raziskalo zopet 50 jam, nekatere izmed teh so prav zanimive iz hidrološkega kakor tudi morfološkega stališča. Popis večine izmed njih je priobčen v uradnem listu. V pretečenem tednu so se udeležili ekspedicije državni geološki zavod potom sekcijekega c. kr. geologa dr. L. Waagena, deželni hidrološki oddelek v Ljubljani potom nadinženirja Karol Picka in »Društvo za raziskavanje podzemskih jam v Ljubljani« je zastopal učitelj Pavel Kunaver; razven tega so se udeležili raziskavanj c. kr. sekcijekega geologa dr. Karol Hinterlechner z Dunaja, c. kr. stavbni svetnik Julij Hilbert iz Ljubljane, Bogumil Brinšek, učitelja Ivan Michler in Ivan Tavčar iz Ljubljane ter visokolci I. Rus, Al. Tavčar, Tominšek in Sr. Vizjak.

— Kdor ima še kak izvod lista »Ljubljana ob hrvaško-slovenskem katoliškem shodu«, naj ga pošlje pripravljalnemu odboru za katoliški shod, Ljubljana, Ljudski Dom.

— Imenovanja na Ciril-Methodovih šolah. Premeščene so otroške vrtnarice: Minka Rekarjeva iz Save pri Jesenicah v Rojan, Marija Poglajen iz Jesenic na Savo, Margareta Podkrajškova iz Ormoža na Jesenice, Marica Črnagoj iz Rojana v Skedenj. — Imenovani so: Suplentka Pavla Pernatova za otroško vrtnarico v Ormožu, suplentka Ana Črnagojeva za provizorično učiteljico na šoli v Trstu, radovoljka Josipina Švigljeva iz Ljubljane in kandidatinja Marija Vinškova iz Trsta za suplentke na šoli v Trstu. Suplent Rado Meršek v Trstu za provizoričnega učitelja v Trstu, praktikant Ivan Slavec v Trstu in provizorični učitelj Herman Ipavec v Nabrežini za suplent v Trstu.

— Cvet in sad. Na Vačah je na Hribarjevem vrtu vzcvetela jablana, ki ima sedaj poleg jabolk tudi cvetove. Jablana cvete tudi v Ljubljani v Veliki čolnarski ulici št. 5.

— Pododbor Slov. dijaške zveze za Ribnico in okolico priredi 4. t. m. ob dveh popoldne pri Sv. Gregorju sestanek s predavanjem. Predaval bo tov. jurist Lavrič o temi: Katoliški shod in dijaštvo. Pogovor bo tudi o dolenski podružnici in o igri. Pridite vsi tovariši!

— Dijaška prireditve v Kamniku. Dne 7. septembra priredi kamniški pododbor gorenjske podružnice S. D. Z. veliko prireditev v Kamniškem domu v Kamniku. Spored bo zelo zanimiv in zabaven. Po predstavi bo vrtna veselica na vrtu hotela »Krištof«. Čisti dobitek te prireditve je namenjen vsem slovenskim dijaškim društvom na Dunaju, v Gradcu in v Pragi. Vse cenjeno občinstvo se opozarja že naprej, da se udeleži v zelo obilnem številu. Natančnejši spored se naznani še pravočasno.

— V krajni šolski svet za Moste za novo šolo so izvoljeni sledeči gospodje: Josip Oražem, župan; Julij Potočnik, gostilničar in strojevodja; Alojzij Kocmur, solicitor. Za krajni šolski svet za staro šolo pri St. Petru pri Ljubljani: Fran Kaspe, posestnik v Mostah; Fran Keber, posestnik in gostilničar v Šmartnem; Ivan Srakar, posestnik in gostilničar v Tomačevem.

— Zrebanje ogrskega Rdečega križa. Glavni dobitke 20.000 K je zadela srečka št. 60 iz serije 184.

— Druga seja Osrednjega vsedijaškega podporniškega odbora v Ljubljani se vrši v soboto, dne 6. t. m., v mali dvorani Mestnega doma v Ljubljani ob pol 9. uri popoldne. Eksekutivna seja pa se vrši v petek, dne 5. t. m., ob pol 8. uri zvečer v kavarni »Evropa«. **— Slov. kat. izobraž. društvo na Brdu** priredi v nedeljo 14. septembra popoldne igro »Rokovnjači« s srečolovom. Na sporedu je še ena zanimiva točka, katere pa za sedaj ne izdamo. Igra se priredi na prostem. Kdor si hoče narediti nekaj ur poštene zabave, v nedeljo teden k igri na Brdo!

— Smrtna kosa. V Izoli je umrla uradnikova vdova ga. Alojzija Ivanč, rojena Lipič.

— Umrl je v Železnikih irhar in posestnik g. Josip K o š m e l j, star 65 let.

— Ženo je ustrelil. V Sarajevu je trgovec Cucalo ustrelil svojo 18 let staro ženo. Vzrok ljubosumnost.

Fine fotografske razglednice katoliškega shoda so na razpolago v »Katoliški Bukvarni« po 30 vln., navadne po 20 vln.

Štajerske novice.

— Kako se godi prekmurkim Slovincem na Štajerskem. Mnogokrat se je že pisalo o žalostnih razmerah ogrskih Slovencev prek Mure. Nimajo šol, ne smejo imeti shodov, ne privoščijo se jim poduka, še v cerkvi se slovensčini kratki pravica na vse pretege. Madžari in madžaronski veljaki, župani in duhovniki jemljejo dan za dnevom Slovincem več pravic. In ali ni na Štajerskem enak proces? V radgonski okolici je pet velikih slovenskih občin, ki spadajo pod nemški del dežele. Ti ubogi Slovenci nimajo svoje šole, otroci morajo obiskovati nemško šolo v Radgoni. A izobrazujejo in naobrazujejo se prekmurški Slovenci sami. Imajo dobro organizirano Izobraževalno društvo, kjer se posebno vrlo giblje narodna mladina. Vsako leto priredi društvo več večjih veselic, kjer se zbere ves cvet prekomurskega Sloventva. Tudi za letos so imeli nameravano tako veselico, pri kateri sodeluje posebno vrlo naše dijaštvo s Prekmurskega. Vse je bilo že pripravljeno. Dosedaj je prostore za veselico odstopil vedno slovenski gostilničar Nedok v Žetincih. Tudi letos je prvotno obljubil prostore. Ko pa je pred kratkim prišel zastopnik društva k njemu, je mož prostore odpovedal. Kakor se je dognalo, je Nedok dobil od radgonskega renegata dr. Kamnikerja plačano večjo svoto za to, da Slovence postavi pod kap. In tako je našim Slovincem onemogočena narodna prireditve vsled nemškutarske zlobe. In kdo je, ki se vedno druži in veže z dr. Kamnikerjem, Wračkom in Zarzinijem? Oni radenski posiljžupan Jaka Zemljič, ki hoče veljati v našem okraju za nekakega voditelja Slovencev našega okraja. To je tisti Zemljič, ki je Plojev valpet, uskok K. Z. in nosi še razne druge lepe naslove.

— V Gornji Radgoni se je v nedeljo, 31. avgusta, ustanovila konjerejska zadruga za gornjeradgonski okraj. Za načelnika zadruge je bil s pomočjo plojaša Zemljiča iz Radenc izvoljen nemški vitez Zorzini.

— Kako rešpektirajo Súdmarkovci postave. Štajerski stavbeni red določa, da mora vsak posestnik, ki hoče staviti kako hišo ali drugo poslopje, si dobiti poprej pri občini stavbeno dovoljenje. Izjemo pri tem hočejo imeti súdmarkovski švabi. Le-ti so stavili v št. Ilju v Slov. goricah na takozvanem Koleričevem posestvu novo hišo. Že skoro leto dni stanujejo novi »zvesti« državljani v novi stavbi, a so šele sedaj prišli na to, da nimajo oblastvenega dovoljenja za stavbo. Hiša nima ne hišne številke, ne občinske označbe. Seveda Súdmarkovci smejo delati kar hočejo. Nič se jim ne zgodi. Ali se bo okrajni glavar pl. Weiss pobrigal za to zadevo in bo naložil kazen Súdmarkovcem?

— Duhovne vaje za dušne pastirje se vršijo te dni v mariborskem bogoslovju. Udeležuje se jih veliko število župnikov, kaplanov in katehetov.

— Za župana v Ljutomeru je zopet izvoljen nemški notar Julij Thurn.

— Poljedelski minister na Štajerskem. V soboto je došel poljedelski minister Zaiker z avtomobilom v Gusswerk na Gornjem Štajerskem, da si ogleda gozdove verskega zaklada in uravnava vodnih sil.

— V okrajni zastop ljutomerski so bili iz skupine veleposestva izvoljeni Slovenci: Jos. Rajh star., Joško Rajh ml., Jakob Rajh, Franc Žitek, Alojz Stibler, Franc Seršen, Alojz Osterc in Vinko Mihalič. Nemci pa so volili za veleindustrijo in trgovino: Max Hönigmann, Osw. Hönigmann, Alojz Kranjc, Martin Malek, Jos. Novak, Fridolin Schmidt, dr. Ernst Schwarz, dr. Pavel Varda. Za trg Ljutomer: Janez Erjavec, Janez Grosskopf, Jožef Herndl, Albert Novak, Henrik Siderič, Jožef Strasser in Julij Thurn. — V kmečkih občinah zmagajo sami naši možje.

— Novi slovenski deželni odbornik na Štajerskem, dr. Karl Verstovšek, je že poklican v deželni odbor kot namestnik pok. prof. Robiča. Dr. Verstovšek dospe v Gradec 4. t. m.

— Zmaga. Pri volitvah v okrajni zastop ljutomerski so zmagali Slovenci tudi v skupini veleposestva. Nemci so sicer malo porogovili, a ko so videli, da je grozdje previsoko, so vrgli puško v koruzo. Obe slovenski struji se sklenile kompromis. Nemci bodo vložili, kakor so trdili, protest proti sestavi volilnega imenika v skupini veleposestva. **— Otok se zadušil.** Zadušil se je v postelji petletni otrok posestnika Jakoba Fürsta v Križevcih pri Ljutomeru. Otok se je tako obrnil v posteljo, da se je zadušil. Sodnija stvar preiskuje.

— S koso v trebuh je zadela v Gorci pri Ptuj 13 letna Marija Požar 4 letnega Jakoba Čebeca. Dekle je začelo kositi, otrok je od zadaj priskočil, a kosa ga je v tem hipu zadela tako nesrečno v trebuh, da so se mu čreva izsula in se ga je moralo prepeljati težko ranjenega v ptujsko bolnišnico.

— Zver na Stubenalpi. Ker se je bati, da bo neznana zver, ki je doslej napadala samo živino na planinah, postala nevarna tudi ljudem v nižjeležečih seliščih, ko se živina odžene s planin, — je štajerski deželni namestnik grof Clary komisarju dr. Theodorju Hofferju poveril nalogo, da s pomočjo občin in žandarmerije ukrene vse potrebno, da se zver zasledi in konča. Dr. Hoffer je v to svrhu začasno pridržen okrajnemu glavarstvu v Voitsbergu. — Lovca Ivan Schrotter je 22. m. m. na Rapoltu proti Schwarzkoglu na daljavo 400 m z daljnogledom opazoval žival, ki je bila po njegovem mnenju — volk. Tudi več drugih lovcev je mnenja, da je zver na Stubenalpi volk, najbrže pa dva — en star in mladič.

— Telefonska črta Spielfeld — Radgona — Ljutomer je dovršena. Dne 28. avgusta se je oddalo tudi telefonska omrežja v Radencih (kopališče), Križevcih in Ljutomeru javnemu prometu.

Ljubljanske novice.

— Lj. Seja odbora »Slovenske Straže« je v četrtek ob 5. uri popoldne v Ljudskem Domu.

— Lj. Seja odbora S. K. S. Z. je v četrtek ob pol 8. uri zvečer v Ljudskem Domu.

— »Naskok na Ljubljano«. Katoliški shod je sedaj liberalnemu časopisju postal nakrat »naskok na Ljubljano«, Z ljudmi, katerim slaba vest poraja take izbruhe, se je res težko prerekati. Kar ne prihaja iz magistratnih pisarn, je vse »naskok na Ljubljano«. Če v sijajnih priredbah katoliškega shoda gospodje na magistratu sedaj vidijo »naskok na Ljubljano«, nekoliko preveč odkrito govorijo o svojem strahu, da tla, na katerih stoje, niso več tako absolutno varna kot so bila časih. Odtod izvirajo tudi vsa strast in vse laži liberalnega časopisja proti katoliškemu shodu. Pa vse nič ne pomaga. Vse psovke liberalnega časopisja nič ne zaležejo. Ljubljana je videla manifestacijo katoliškega shoda, sijajno, dostojno, veličastno. To, kar se vidi, se z lažmi po cenemem papirju ljudem ne more izbrisati. Tudi v Ljubljani navzoči tuji se se čudili disciplini naših čet, mirnemu nastopu — na drugi strani so pa ob rjovenju Sokolov dobili pravo sliko o razliki med našo in liberalno organizacijo. Če je bilo v Ljubljani v nedeljo kaj pijancev in razuzdancov, tedaj bi se ti izkazali za pristaše svobodne misli, če bi prišli z njihovimi imeni na dan. Ti ljudje imajo lepo šolo v »Narodovili« in »Danovili« podlistkih.

— »Neumne čenče« imenuje »Naroda trditve o pritisku liberalnih agitatorjev, naj se Ljubljančanje pokažejo negotoljubne napram katoliškemu shodu. Ali je liberalnega žurnalista sram svoje blamaže? Ali želi liberalno časopisje izvedeti, kako je agitiral proti izobešanju zastav načelnik mesarske zadruge g. Josip K o z a k ? Zadovoljite se vendar z »velikim uspehom«, da je za vami trobil ljubeznjivosti o katoliškem shodu brivec Zajec na Dunajski cesti in da niso bile zastave izobešene pri Činkolu, pri veletržcu Josipu Perdanu, zastopniku tržaške zavarovalnice »Asicurazione di Scurta«, hotelu Štrukelj, pri mesarju Marčanu, trgovcu s kmečkimi oblekami Jesenku na Starem trgu in da Vas je ubogal g. Deghenghi pri hotelu Maliču. Če drugi Ljubljančani niso hoteli slediti pozivu, naj katoliški shod »prezirajo«, so s tem le dokazali, da nič ne dajo na neumne čenče liberalnega časopisja! Če primerjamo inteligenco tistih, ki so izobešili zastave z inteligenco tistih, ki jih niso, smo s svojimi računi popolnoma zadovoljni.

— Lj. Trgovci Igljič pobegnili? V Ljubljani že nekaj dni pogrešajo trgovca Igljiča. Odpotoval je 18. m. m. proti Dunaju. Seboj je imel potni list za Ameriko. Domneva se, da je šel v Ameriko. Po Ljubljani se o tem najrazličnejše govori. Nekateri trdijo, da je imel pri sebi okoli 45.000 K.

— Iz deželne bolnice. Imenovan je sekundariz dr. Vladimir Vrečko.

— Lj. Na oklicih so: Jožef Dežman, knjigovez, z Angelo Adamič, sobarico; Martin Muc, krojač, z Alojzijo Majzelj; Lovro Novak, c. kr. davčni asistent, z Franciško Žnidaršič; Andrej Prebil, c. kr. profesor, z Vero Meden.

— Lj. Stranke, ki imajo dobiti od pripravljalnega odbora za katoliški shod kakšno plačilo, naj se oglašijo do vstetega petka, 5. t. m., v odborovi pisarni (Ljudski dom) od 10. do 12. ure in od 3. do 5. ure. Na poznejše priglasbe se ne bo oziralo več. Isto velja za vse one, ki imajo kakšne račune za predložiti. — V soboto se računi sklenejo.

— Lj. Tatinska čevljarja. Albin Magister, čevljarjski pomočnik iz Šmartna pod Šmarno goro, je vstopil letošnjo pomlad pri Mariji Horvat, imejateljici čevljarjske obrti v Ljubljani, kjer je delal kake štiri mesece. Istodobno se je pa učil tega obrta tudi Stanko Sršen, pristojen v Cerklje. Marija Horvat je kmalu začela opazati, da je izgi-

njalo nenavadno hitro razno usnje, jela je Magistra strogo opazovati ter ga videla, da je vedno, ko je odhajal, nesel seboj kak zavitek. Meseca junija se je preselil Magister iz mesta k svojemu očetu v Šmartno. Ker je bil oče tudi čevljar, je zvedela Horvat, da misli obdolženec na svojo roko začeti to obrt, zato je še bolj na njega pazila, in res ga je zalotila pri enem kosu usnje, katerega si je prilastil. Napravila je ovadbo, na podlagi katere se je vršila hišna preiskava pri očetu in na njegovem stanovanju v Šmartnem. Tu se je našla cela zaloga čevljev, čevljarških potrebščin, nekaj perila, zlata ženska verižica in en gladek prstan in dva zastavna lista za zastavljene ukradene čevlje. Vse te najdene reči je spoznala Horvat kot njeno last. Magister pravi, da je izmaknil le 5 parov čevljev, katere je zastavil v delavnici, pa en par, vrednih 16 K. Seršen je pa vzel Horvatki, ki je bila njegova teta, zlato žensko uro v vrednosti 60 K. To uro je Magistru pokazal, ki jo je obdržal in mu tudi izročil ključ od omare. Po Magistrovem naročilu je ta uro zastavil in je prejel od Magistra zato 2 K. Medtem, ko Seršen dejanje priznava, taji Magister vsako krivdo. Kakšen tišek da je bil Magister, sledi dejstvo, da se je izmislil, da so čevljarški šivalni stroji pokvarjeni, čeravno ni bilo to res. Pripehjal je k Hrovatovi Petra Betona, čevljarškega pomočnika, ki bo stroje popravil, ki niso bili pokvarjeni. Beton jih je samo nekoliko očistil, za kar je dobil 10 K; od teh je moral dati Magistru 2 K. Sodišče je vse tri krivce obsodilo, in sicer Albina Magistra na poldrugo leto težke ječe, Stankota Seršen na tri tedne ječe in Petra Betona na en teden zapore.

lj **Tat na Gradu.** V nedeljo popoldne sta v grajskem sprehajališču na klopi sedeli dve dami, od katerih je ena položila poleg sebe ročno torbico z denarjem. Ko sta nekaj časa tam sedeli, je prišel tja nek neznanec in se prisedel k njima. Ko sta dami hoteli oditi, ni bilo torbice več na klopi, marveč v neznančevem žepu. Odšle sta, ne da bi bile nepovabljenemu družabniku kaj o torbici omenile, toda ne domov, ampak na policijo. Le-ta je neznanca pozneje aretovala. Pri identifikaciji se je vse vjemalo, možakar, vsota in kakovost denarja, le torbice ni bilo. Šli so še enkrat nazaj, kjer so možakarja preje »vzdignili«. Ker je bila s tem deloma tatvina dokazana, so neznanca vtaknili v zapor ter ga potem izročili sodišču.

lj **Prvi divji zajec na trgu.** Včeraj se je odprla letošnja sezija za divje zajce in je bil danes eden že na trgu prodan za 3 krone.

lj **Tatvina na trgu.** Včeraj je bila gospe Angeli Sulčevi na trgu iz žepa ukradena denarnica, v kateri je imela 6 K denarja. Sumljive tatvine sta dve ciganki, ki sta se klatile po trgu in še pravočasno odnesle pete.

lj **Nogometna tekma Croatia—Zagreb — Ilirija rezerva.** Na praznik bomo imeli priliko videti eno od najboljših hrvatskih moštvo, ki je igralo že lepe tekme z jako dobrimi hrvatskimi, kakor tudi mažarskimi moštvi. Danes opozarjamo samo občinstvo na te tekme in bomo med prihodnjih dni priobčevali podrobnosti.

lj **Slovenska korespondentinja,** ki bi umela tudi italijanski jezik, dobi službo. Več pove uredništvo.

lj **Obrtno gibanje v Ljubljani.** Meseca avgusta je pri mestnem magistratu priglasilo 12, odglasilo pa 8 obrtnikov. Priglasili so: Jožefa Markovič, Dunajska cesta št. 43, prodaja sadja, slaščič, sodovice in galanterijskega blaga. Tvrdrka Dragotin Gerdes in sin, naslednik Norbert Minibek, Rimska cesta 6, izdelovanje in prodaja kavinih surogatov. Franciška Pirnat, Sv. Martina cesta 8, trgovina z manufakturnim, drobnim in galanterijskim blagom ter pleteninami. Jakob Tomc, Karlovska cesta 14, trgovina z mešanim blagom. Alojzija Rozman, Cesarja Jožefa trg 11, prodaja živil in slaščič ter pive v steklenicah. Gabrijel Jurasek, Poljska cesta 13, trgovina z glasovirji, glasbili in njihovimi potrebščinami. Uršula Klančar, Marije Terezije cesta 11, prodaja živil, sodovice in pive v steklenicah. Karel Seljak, Hilšerjeva ulica 10, trgovska agentura in komisijska trgovina. Jožef Stare, Orlova ulica 7, sobno slikarstvo. Simon Kunčič, Sv. Petra cesta 45, izdelovanje sodovice. Jožefa Brožič, Pred škofijo 21, branjenje in prodaja pive v steklenicah. Jožefa Suštaršič, Sv. Petra cesta 46, žensko krojaštvo. — Odglasili so: Filip Cezar, Poljska cesta 26, prodaja voz. Helena Ženko, Vodnikov trg, prodaja zelenjave. Pavle Golob, Mestni trg 10, trgovina z železnino, kuhinjsko posodo, ključavničarskimi izdelki in kovinskim blagom. Dominik in Ferdinand Lettig, Zaloška cesta 3, bursaštvo. Tvrdrka J. Giontini, Mestni trg 17, knjigoveški obrt. Marija Tomec, Kavlovska cesta 14, branjerija. Tvrdrka Gustav Fischer (Roza Till in Oton Windeis), Koroški trg 14, izdelovanje sodovice. Fr.

Novak, Gradaška ulica 4, trgovina z zeljem.

Zadnje vesti.

AVSTRIJA SE NE UDA?

Rim, 2. septembra. Tukajšnje časopisje v zadnjem momentu piše, da grof Berchtold Italiji ni mogel obljubiti, da se Hohenlojeve naredbe preklicajo, ker delujejo temu nasproti »jako močni vplivi«. Doseglo se je zgolj to, da se bodo naredbe milejše in obzirnejše izvajale.

Trst, 2. septembra. Po zborovanju v Narodnem Domu je velika množica Slovencev z živio-klici na Hohenloha in klici »Doli z regnikoli!« korakala po Carducci-jevi cesti, da gre v notranje mesto, a jo je policija zavrnila. Policija je več oseb aretirala. Ko so Slovenci korakali mimo Puntigamove restavracije, je nek laški mladenec imenom Cuchi vrgel nanje kozarec. Začela se je bitka, v kateri se je metalo kamenje. Neka miza na vrtu pivnice je bila razbita. Slovenci so nato korakali proti laškemu konzulatu, kjer so viharo vzklikali proti Italiji. Potem so šli po Carducci-jevi ulici in na Vojašnični trg, kjer so se razšli. Pozneje so se zbrali Lahji, ki so napadali policijo, češ da je proti Slovence premilo postopala. Laški vicekonzul je o demonstracijah šele danes zjutraj, ko se je z letovišča vrnil, izvedel in takoj svoji vladi v Rim poročal. (O jojl) Danes zvečer zboruje društvo »Patria«, ki se hoče izreči za regnikole. Laški krščanski socialci pozivljajo svoje pristaše, da ta shod razbijejo.

NOVA ŽELEZNIŠKA PRAGMATIKA ZA HRVATSKO.

Budimpešta, 2. septembra. Iz krogov hrvatskega ministrstva se poroča, da je ogrska vlada definitivno opustila dosedanje železniško pragmatiko in izdeluje novo, v kateri bo ugodila hrvatskim zahtevam, da tako omogoči pogajanja s hrvatskimi strankami. Ministrski svet se bo s tem načrtom pečal že v sredo.

CESAR NI POTRDLIL IZVOLITVE TRIDENTSKEGA ŽUPANA.

Dunaj, 2. septembra. Cesar ni potrdil novoizvoljenega tridentskega župana, grofa Mancija.

ODLIKOVALNA DIPLOMATA.

Dunaj, 2. septembra. Cesar je poslanika grofa Mennsedorfu v Londonu in Mereyu v Rimu izrekel svoje posebno najvišje zadovoljstvo zaradi njunega izvrstnega delovanja tekom balkanske krize.

NOVI POSLANIK V PETERBURGU.

Dunaj, 2. septembra. Sekcijski šef v zunanjem ministrstvu grof Szapary je imenovan na mesto grofa Thurn-Valassina, ki odstopi, za poslanika v Peterburgu. Na mesto grofa Szaparyja pride grof Forgach. (Oba seveda Mažara.)

× × ×

BULGARSKO-TURŠKA POGAJANJA.

Carigrad, 2. septembra. Načovič je Porto v glavnih potezah obvestil o predlogih Bulgarije glede na novo mejo. Bulgarija predlaga črto Enos—Midia, Porta pa bo po vsej priliki stavila protipredlog, naj teče meja od Enosa do Svilena in odtu po stari turško-bulgarski meji do Črnege morja, tako da Turčija obdrži Dimotiko, Ortaköj, železnico in 15 km ozemlja zapadno od Marice. Porta je imenovala za posredovalca Rustem bega, bulgarska mislija pa dospe v Carigrad koncem tega tedna. Bulgarija bo Turčiji ponudila tudi zvezo. Turčija se očitno pripravlja za nove dogodke na Balkanu, da bo mogla poseči vmes, posebno če pride do bulgarsko-grškega spopada. Turčija slejkoprej prevaža čete iz Anatolije, je formirala nov 6. vojni zbor in sestavlja 7. vojni zbor pri Galipoliju.

ITALIJA VEDNO V OSPREDJU.

Rim, 2. septembra. Minister za zunanje zadeve di San Giuliano je odrinski deputaciji dejal, da je verjetno, da ostane Odrin turški in da bo on storil vse, kar je mogoče, da sodeluje pri rešitvi, katera bi spravila v soglasje legitimne interese Turčije in Bulgarije in zagotovila odkrito in trajno prijateljstvo med tema državama.

BULGARSKI DELEGATI.

Sofija, 2. septembra. Savov in Tošev sta imenovana za delegata za pogajanja s Turčijo. Odpotujeta že jutri v Carigrad. Radev je imenovan za bulgarskega poslanika v Bukarešti.

POLOŽAJ NA BALKANU NI OPASEN.

Bukarešt, 2. septembra. Nasproti trditvam »Vossische Zeitung«, da bi se utegnili skleniti turško-bulgarska zveza, se tu poudarja, da visi vse to še v zraku. Ni verjetno, da bi vsled tega nastala na Balkanu kaka resna nevarnost, ker je bukaški mir med prizadetimi trdno garantiran. Da merodajni krogi položaj mirno presojajo, dokazuje dejstvo, da gredo vsi politiki na

počitnice. Turčija bo le gledala, da čimveč iz Bulgarije iztisne.

KOLERA V RUMUNJI.

Bukarešt, 2. septembra. Kolera se je zanesla v rumunsko armado pri Ferdinandovu, kjer so Rumuni vjeli okuženi bulgarski polk.

PAŠIČ.

Dunaj, 2. septembra. Ministrski predsednik Pašić je na svojem potovanju v Marijine Lazi došel včeraj semkaj.

SRBSKA MINISTRSKA KRIZA.

Belgrad, 2. septembra. Z odstopom Stojanovića in Poličevića ministrska kriza ni rešena. Ko se skupščina zopet zbere, poda ves kabinet demisijo. Z imenovanjem Jankovića za ministra narodnega gospodarstva so opozicijske stranke zelo nezadovoljne.

VENIZELOS NE GRE.

Atene, 2. septembra. Vest dunajskih listov, da bo Venizelos demisioniral, je brez podlage.

AVSTRIJA IN GRČIJA SE NE RAZUMETA.

Dunaj, 2. septembra. Dejstvo, da je avstro-ogrski poslanik baron Braun odpotoval iz Aten na dopust, ne da bi počakal povratka kralja Konstantina z bojišča, kakor so to drugi diplomati storili, se tu komentuje kot znak neprijaznega razmerja med Avstrijo in Grčijo.

BORZA.

Dunaj, 2. septembra. Borza je trdnoslovala. Tudi opoldanska borza je mirno otvorila posle.

TURKI ZASEDAJO TRAKIJO.

Sofija, 2. septembra. Generalni štab poroča, da so Turki zasedli Gumuldžino in Xanthi.

× × ×

KOLERA NA DUNAJU.

Dunaj, 2. septembra. Zdravstveno stanje trgovca Pardo in ostalih izoliranih oseb je normalno in ne obstoja nevarnost nadaljnjega razširjenja epidemije.

VELIKANSK NARODEN DAR.

Pallanza, 2. septembra. Neznane je daroval društvu Dante Alighieri, ki ima namen varovati italijanstvo in pravkar tu zboruje, 3 milijone lir. Društvo se je na svojem zborovanju pečalo tudi s Hohenlohevimi odloki.

POŽAR NA DUNAJU.

Dunaj, 2. septembra. Danes ponoči je izbruhnil požar v podstrešju minoritske cerkve, v katerega je udarila strela. Ogenj se je pogasil.

NEVIHTA NA GORNJEM ŠTAJERSKEM.

Gradec, 2. septembra. Na Gornjem Štajerskem je divjala huda nevihta. V Donawitzu se je podrl nek tovarniški dimnik. V Ljubnu je strela udarila v elektriško centralo, tako da je mesto bilo dve uri brez luči. Več poslopij v obližju je zgorelo.

IZGREDI V DUBLINU.

Dublin, 2. septembra. Včeraj ponoči so se izgredi štrajkovcev ponovili. Izgredniki so plenili po izložbah in policijo s kamni obmetovali. 35 oseb je težje ranjenih, okoli 400 pa lahko.

POŽAR.

Bukarešt, 2. septembra. Tu je zgorela velika pivovarna Bragadiru.

Razne stvari.

Roparji na Ruskem. V kopališču Kulzenski pri Kijevu je 31. m. m. zvečer prišel k dr. Gintylo neki mlad človek krošnjari. Zdravnik ga je kratko odslovil. Ko je neznanec odšel, so zapazili, da je pustil na mizi velik šopek, iz katerega je prihajal čuden močan vonj, ki je vse takoj popolnoma omamilo. To priliko so porabili roparji, vdrli v stanovanje in vse oropali. Nato so preko dvorišča vdrli v sosedno vilo; umorili so gospodinjko Orsino, njenega moža težko ranili ter oplenili vso hišo. Policija je doslej zaprla deset oseb, med njimi tudi mladega človeka, ki je pri zdravniku pustil usodni, s strupi napojeni šopek.

Dva alpska lovca umorjena. V neki gorski globeli na švicarski meji pri Domodossoli so našli umorjena dva alpska lovca. Glasom »Secola« je obema truplom manjkala glava, kar dokazuje, da se je zgodil zločin.

Naravna **Bilinska kislá voda**

najbogatejši alkalični (natron-lithion) kislec na Češkem. Izborna dietetična namna na pijača. O vrednosti bilinske izvolite vprašati hišnega zdravnika. 3851

Zahvala.

Za vse ljubeznive dokaze blagega sočutja, ki so nam došli tekom dolge bolezni in ob smrti našega nezabnega soproga, oziroma očeta, gosпода

Alojzija Hutha

c. kr. finančnega komisarja v pok.

zlasti pa za lepe vence, ter za ljubeznivo spremstvo na zadnji poti, izrekamo svojo najpristranejšo zahvalo.

Žalujoči ostali.

3640

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306,2 m, sred. tlak 736,0 mm

Dan	Cas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padavina v 24 urah v mm
1	9. zveč.	735,7	19,3	sl. jzh.	oblačno	
2	7. zjut.	736,4	14,5	sl. svzh.	brezobl.	0,0
	2. pop.	735,3	26,6	sl. jvzh.	jasno	

Srednja včerašnja temp. 19,6°, norm. 16,9°.

Tržne cene.

Cene veljajo za 50 kg.

Budimpešta, 2. septembra 1913.

Pšenica za oktober 1913	11,34
Pšenica za april 1914	11,85
Rž za oktober 1913	8,47
Oves za oktober 1913	8,97
Koruza za september 1913	8,32
Koruza za maj 1914	7,43

Šolska mladina
dobi
izgotovljene obleke
suknje in pelerine
v veliki izbiri po zanesljivo nizkih cenah v znani trgovini
„Pri Škofu“
Ljubljana
Pred Škofijo št. 3
(zraven Škofije).

2622

Zlatarski vajenec

iz dobre in poštene rodbine ter z boljšo šolsko izobrazbo 2639

se takoj sprejme.

Lud. Černe, Ljubljana, Wolfova ulica 3.

Zanesljiv mladenič

išče službe kot sluga, paznik ali kako drugo primerno službo. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Zanesljiv 2636«.

Sprejme se učenec

v trgovino z mešanim blagom, ki ima veselje do trgovine in je zdrav ter krepak. Ponudbe naj se pošljejo na naslov: **Andrej Luscher**, trgovec, Podzemelj, p. Gradac, Dolenjsko. 2638

Novo

KISLO ZELJE

se dobi v sodcih od 25 do 200 kg pri

Jožefu Oražem

Moste pri Ljubljani. 2637

V hiši pri »Anžoku«, Spod. Šiška,

Vodnikova cesta št. 9

se oddajo v najem tri lepe kleti, hlev, skladišče in podstrešje za seno.

Natančnejša pojasnila v gostilni istotam. 2644

NAROČAJTE SE ŽE NAPREJ NA POROČILO O HRVAŠKO-SLOVENSKEM KATOLIŠKEM SHODU!

Udeležencem katoliškega shoda in vsem, ki jim je pri srečanju katoliške misli, priporočamo, da se že sedaj zglasijo kot naročniki na »Poročilo o katoliškem shodu«. — Poročilo bo za vsakega, ki se bavi s socialnim vprašanjem današnjega časa, velike važnosti; vsebinsko vrednost tega dela bodo dvignile tudi mnoge umetniške slike in bogata zunanja oprema. — Kdor si želi omisliti to poročilo, naj naznani to takoj ali najpozneje do 10. septembra Katoliški Bukvarni. — Udeleženci, ki se pravočasno zglasijo, bodo namreč dobili poročilo za zelo nizko subskripcijsko ceno.

Pleiweis - Kalinšek, Slovenska kuharica. 6. natis. »Katoliška Bukvarna.« Velika izdaja s slikami 5 K 20 vin., vez. 6 K. Okrajšana izdaja 3 K, vez. 3 K 60 vin. To je najpopolnejša, najtemeljitejša in tudi najboljše slovenska kuhinjska knjiga. Gospodinja bo na podlagi te knjige znala okusno, pa tudi varčno kuhati. Velika izdaja vsebuje tudi mnogo večbarvnih tabel in obilico nazornih slik, ki kuharici olajšajo delo in jo uče, kako je treba pripraviti jedila za obed. Strokovnjaki so tej knjigi enoglasno priznali prvenstvo med slovenskimi kuhinjskimi knjigami.

Stoletna pratika, 20. stoletje (1901—2000). 1 K 30 vin., vez. 2 K. »Katoliška Bukvarna.«

Ta knjiga zelo poljubno razlaga vse, kar mora vedeti izobražen človek o časoslovju; dalje navaja mesečna pravila za gospodarstvo, najvažnejša zdravstvena določila in druge podrobne koristnosti.

Novak, Slovenska stenografija. I. del. Korespondenčno pismo. 3 K.

II. del. Debatno pismo. 2 K 40 vin. »Katoliška Bukvarna.«

Pisatelj je občeznani strokovnjak na tem polju in je sestavil svojo knjigo na podlagi mnogoletne teoretične in praktične skušnje. Knjiga je za Slovence velikega kulturnega pomena.

Urbanus, Knjiga o lepem vedenju. 3 K, vez. 4 K. »Katoliška Bukvarna.«

To je ena najpotrebnejših knjig za vsakega, bodisi pri prostega, bodisi izobraženega Slovenca. Knjiga o lepem vedenju nas namreč uči, kako se vedimo, da izpolnimo pravila dostojnosti in se priljubimo ljudem.

Grafenauer, Zgodovina novejšega slovenskega slovstva. »Katoliška Bukvarna.« I. del: Od Pohlina do Prešerna. 2 K, vez. 2 K 80 vin.

II. del: Doba narodnega prebujenja. 6 K 20 vin., vez. 7 K 20 vin.

To delo spada med najznamenitejša v slovenskem slovstvu. Kritika hvali na njej verne opise posameznih pisateljev in idej, v katerih so živeli, izborna analizo njihovih del in živahni mišni način, kako so pogojeni literarni boji one, za razvoj našega slovstva tako važne dobe. Knjiga vestno uporablja vse vire, kolikor je sploh znanih.

Sardenko, Mati sv. veselja. 1 K 10 vin., vez. 2 K. »Katoliška Bukvarna.«

Ta ljubka, religiozna pesnitev je žela povsod polno priznanja. Sardenko hoče z njo tudi z odrov vneti ljudstvo za lepe in svete ideje, katere bi rad zasadil globoko v srce svojemu narodu. Mati sv. veselja je biser našega nabožnega pesništva in bo zasejala mnogo dobrega semena med slovenskim ljudstvom.

Alešovec, Kako sem se jaz likal. Povest slovenskega trpina. Trije zvezki, po 1 K 20 vin., vez. po 2 K. »Katoliška Bukvarna.«

Alešovec je pisatelj iz stare nepokvarjene šole ter je znal pisati v pravem narodnem duhu, pa tudi razumel svoje šale in zabavljece zabeliti s pristnim ljudskim humorjem. V povesti »Kako sem se jaz likal« nam je opisal zgodovino svojega šolanja, »likanja« tako mojstrsko, da bo služila našemu ljudstvu res v pouk in zabavo.

Ali ste že ponovili naročnino?

Odvetnik dr. Janko Šavnik

je otvoril svojo pisarno v Trstu

:: Nova ulica šte. 11, I. nadstropje. ::

2613 3

Kolesarji, zahtevajte

v svojem lastnem interesu nemudoma prvi slovenski bogato ilustrovani cenik 1913, koles in posameznih delov, ki je pravkar izšel, brezplačno in poštne prosto. Preglejte istega pazljivo ali pa se osebno prepričajte v naših trgovinah in uvideli boste, da vodimo prvovrstno blago po najnižjih, brezkonkurenčnih cenah.

Karel Čamernik & Ko. Ljubljana
Donajska cesta št. 9—12.

Specijalna trgovina s kolesi, motorji, avtomobili in posameznimi deli. Mehanična delavnica in garaža.

520

Zaročenci

po slovitim literarnem romanu Alek. Manzonija.

6 dejanj, predavanje 2 uri.

Primerno za mladino. Sobota 6., nedelja 7., ponedeljek 8. in torek 9. sept.

Predstave ob 3., 5., 7. in 9., v nedeljo ob 10¹/₂ dopold.

Kinematograf „Ideal“.

2606

St. 17086.

Razpis.

2617

Za zgradbo železobetonskega mostu čez potok Reko bri Kočevski Reki, okraj Kočevje, na okroglo 8000 K proračunjena dela in dobave se bodo oddale potom javne ponudbene obravnave.

Pismene, vsa dela zapopadajoče ponudbe z napovedjo popusta ali doplačila v odstotkih na enotne cene proračuna naj se predlože do

15. septembra t. l. ob 11. uri dopoldne

podpisanemu deželnemu odboru.

Ponudbe, katere morajo biti kolkovane s kolkom za eno krono, doposlati je zapečaten z napisom: **Ponudba za prevzete zgradbe železobetonskega mostu pri Kočevski Reki.**

Ponudbi mora biti dodana izrecna izjava, da pripozna ponudnik stavbne pogoje po vsej vsebini in da se jim brezpogojno ukloni.

Razen tega je dodati kot vadij še 5% stavbnih stroškov v gotovini ali pa v pupilarnovarnih vrednostnih papirjih po kurzni ceni.

Deželni odbor si izrecno pridrži pravico, izbrati ponudnika ne glede na višino ponudbene cene, oziroma, če se mu vidi potrebno, razpisati novo ponudbeno razpravo.

Načrti, proračun in stavbni pogoji so na ogled v deželnem stavbnem uradu.

Od deželnega odbora kranijskega

Ljubljana, dne 27. avgusta 1913.

Slavnemu občinstvu si dovoljujem vljudo poročati, da sem izstopila iz trdke Lenasi & Gerkmann (Zvon pri Škofiji) ter s 1. septembrom na novo otvorila

trgovino z manufakturnim blagom

in potrebščinami za krojače in šivilje

na Martinovi cesti šte. 8.

Svojim odjemalcem se bodem potrudila postreči z najboljšim blagom in najcenejšim nakupom ter jih prosim, da mi ohranijo isto naklonjenost kot dosedaj tudi zana prej.

Z najodličnejšim spoštovanjem bilježim

Fani Pirnač.

2608

Tisk: »Katoliške Tiskarne«.

Odgovorni urednik: Jožef Gostinčar, državni poslanec

Kavarna „CENTRAL“.

Od 2. sept. naprej vsak večer

koncert

nanovo pridobljenega slovitiga elitnega damskega orkestra (kapelnica Jerica Boraucke).

Začetek ob pol 10. uri.

Vstop prost.

Vso noč odprto.

Sestanek tujcev.

1 pošni zavitek

(3 kg netto)

popolnoma naravnega

sirupa iz malin

pošlje franko po pošt-nem povzetju za K 5-60 c. kr. dvorni založnik lekarnar G. Piccoli, Ljubljana, Kranjsko. Pošilja se tudi v sodčkih in v sterilizir. steklenicah.

2961

! Odkar zajtrkujem in južnam!

sladni čaj

ne maram za noben drug zajtrk in se čutim zdravega, močnega in prihranjen polovico denarja v gospodinjstvu tudi na mleku in sladkorju. Za dojenčke ni boljšega redilnega sredstva. Take pohvale dohajajo vsak dan pri zopetnih naročilih Trnkoczy-jevega sladnega čaja, znamke **SLADIN** pri izdelovalatelju, lekarnarju Trnkoczy v Ljubljani zraven rotovža, kateri je vzgojil s sladnim čajem svojih 8 zdravih otrok. Po pošti najmanj 5 zavitkov K 4-—, pošni zavitek 5 kg po 15 zavitkov K 10 — franko. Zavitek 1/2 kg po 60 vin. tudi pri trgovcih. Glavne zaloge na Dunaju: v lekarnah Trnkoczy, Schönbrunnstrasse 109, Radeckplatz 4, Josefstadterstrasse 25. V Gradcu: Sackstrasse 4. 109

Zaloga pohištva Fran Doberlet

Ljubljana, Frančiškanska ulica št. 8

priporoča pohištvo vsake vrste v solidni izvršitvi in po nizki ceni.

Sanatorium Emona v Ljubljani,

Komenskega ulica 4.

Privatno zdravilišče za notranje in kirurške bolezni. — Porodnišnica. — Medicinalne kopeli. Lastnik in šef-zdravnik: Dr. Fr. Derganc, primar. I. kir. odd. dež. boln.

Enonadstr. hiša v Sp. Šiški

št. 118, blizu drž. kolodvora, s 6 stanovanji, je na prodaj. Obrestuje se po 6%, davek je tu že odračunan. Cena 20.300 K. 5000 K dolga ostane lahko na hiši. 2601

Zavolj izvanredne dobrote povsod dobro znana stara

VINA

dobijo se še v kleti

Ivana Malus, posestnika

na Bizeljskem, štajersko.

Rogaški

Tempel

vrelec. Dietetična namizna pijača z obilno ogljikovo kislino. Pospešuje prebavo in izmenjavo snovi.

Styria

Zelo koncentriran medicinski vrelec, priporočljiv pri kroničnem želodčnem kataru, zaprtja, Brightovih ledicah, vrančnik, oteklinah, jetrni trdnosti, zlati, snovnoizmenjnih boleznih, kataris dihalnih organov.

Donati

Zdravilen vrelec največje vsebine svoje vrste. Zlasti uporaben pri kroničnem drevenem kataru, obstipaciji, žolčnih kamenih, točadi trganju, sladkovni bolezni.

Najmočnejši

prirodni vrelec magnezijo-glauberske soli.

Zaloga:

Mihael Kastner in A. Šarabon, Ljubljana.

Izdaja konzorcij »Slovenca«.